

IGEHIRDETO

Az Erdélyi Református Egyházkerület folyóirata

A Montreali (Kanada) Magyar Református Egyház temploma

1997. április

VIII. évf. 4. sz.

Tartalom

Tanulmány

Karasszon Dezső: Az L. zsoltár magyarázata 175

A Tiszántúli Református Egyházkerület ünnepe

Bölcskei Gusztáv: Igehirdetés. Máté 14,22–23 177

A sepsiszentgyörgyi Olt utcai gyülekezet templomszentelési ünnepén

Csiha Kálmán: Lúzból Bétel. 1Mózes 35,2–7 179

Vasárnapi prédikációk

Balogh Béla: Ideje már... Róma 13,11b–14 182

Borbáth Dániel: Új élet. 1Péter 2,2–5 184

Boross Géza: Harc közben is... 1Kronika 5,18–20 187

Erdélyi Géza: Az igaz tudomány. 2Péter 1,5–6a 191

Ifj. Fekete János: Vigyázatok! Sofóniás 1,10–13 192

Kováts László: Jó nekünk itt lenni. Márk 9,4–5 195

Walter Lüthi: A hívás. 1Mózes 12,1–9 199

Nagy József: A tanú testamentuma. 2Péter 1,12–21 203

Szekeres István: A bölcsesség. 1Korinthus 2,6–10 207

Tunyogi Lehel: Az Istent kereső élet. Ámós 5,4 209

Alkalmi prédikációk

Esketési beszéd

Geréb Zsolt: Immánuel. Zsoltárok 46,8 212

Temetési beszédek

Bányai László: A halál utáni otthonunk. 2Korinthus 5,1 213

Czapfalvy József: Haladunk a temető felé. 5Mózes 31,14a 214

Orbán János: Agyagedény. Jób 10,8–9.11–12 216

Vallástanítás

Tóth Enikő: Péter hitvallása 218

A lapot alapította: D. Dr. Csiha Kálmán és Nagy László

Főszerkesztő: Nagy László

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Az Erdélyi Református Egyházkerület Igazgatótanácsa

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza

Készült a Református Egyház Misztótfalusi Sajtóközpontjának
nyomdájában

Felelős vezető: Tonk István

Műszaki szerkesztő: Bálint Lajos

Számítógépes szedés, tördelés: Nagy Andrea

Tanulmány

Karasszon Dezső
Magyarország

Az L. zsolttár magyarázata

Ez a zsolttár az ún. Ászáf-zsolttárok közé tartozik (lásd még Zsolt 73–83). Ezek az északi országrészből, Izráelből valók, és a szövetségről szóló tradíciókat képviselik. Az 50, 81 és 95. zsolttár háttérében a szövetség megújításának ünnepe állhatott. Hétévenként a sátoros ünnepen fel kellett olvasni az Úr parancsolatait a gyülekezet előtt (Deut 31,9–13). Az 50. zsolttár a Sínai-kijelentésen alapul. Az 1–6. vers Isten megjelenéséről szól (teofánia), a 7–14. vers a helyes áldozatról, a 16–23. vers pedig a Tízparancsolat érvényesítéséről a nép életében, azaz a helyes éthoszról. A Tízparancsolathoz hasonló a stílus is: a zsolttár a népet egyes szám 2. személyben szólítja meg. A zsolttár első főrészében Deutero-Ézsaiáshoz hasonló felvilágosult gondolkozás tükröződik, második felében lévita prédikátorokra jellemző intések állnak. Az észak-izraeli-deuteronómiumi hagyományok tovább éltek a fogság utáni gyülekezetben is.

1a. vers. Lásd a bevezetés 4b.2.7. pontja alatt: Ref. Szemle 1996. 4. sz. 282–285.

1b–6. vers. A zsolttár a ritkán előforduló „Isten, az Úristen” kifejezéssel kezdődik (lásd még Józs 22,22). (Ezt egyesek tévesen fordítják az „istenek Istene” kifejezéssel.) Megjelenése (teofánia) fényözönben történik, mint hajdan, a Sínai-hegyen (Ex 19,18; Deut 33,2; Zsolt 80,2). De most már a Sion-hegyen jelenik meg, mely „tökéletes szépségű” Itt már a Sion-énekekben levő tradíció szólal meg (vö. Zsolt 48,2–4; 122,1–2). Amikor az Úr megjelenik, nem hallgat. Ez itt azt jelenti, hogy nem hallgatja el népe bűnét. Az Úr orcája előtti emésztő tűz a villámokat jelenti (Zsolt 29,7; 97,3 s köv.; 104,4; 148,8). A vihar is kísérelje Isten megjelenésének (Jób 38,1; 40,6). Az eget és a földet tanúul hívja (Deut 31,28; 32,1; Ézs 1,2), amikor ítélni akarja népet. A kegyesekről van szó, akik szövetséget kötöttek az Úrral a Sínai-hegyen (Ex 24,1–11); ezekkel „azonosak” az utódaik (Deut 5,2 s köv.). Az Úr „igazságát” az egeknek kell hirdetniük (Zsolt 97,6). Ez az „igazság” Isten népének javát szolgálja (Deut 4,6–8; 10,13; Zsolt 19,8–11).

A hétévenként tartott ünnepen a templomban fungáló papok idézték fel a Sínai-hegynél történt teofániát. Tradíció ápolásáról lehet szó, és nem arról, hogy Isten szemmel láthatóan minden ünnepi istentiszteleten megjelent. Mégis komolyan kell vennünk azt, hogy Isten jelen volt és a pap (vagy a próféta) által szólt az istentiszteleten (Zsolt 60,8; 108,8).

7–15. vers. A „halld meg Izráel” felszólítás az ünnepi gyülekezetnek szól, és Isten parancsolatainak kihirdetését vezeti be (Deut 5,1; 6,4; 9,1; 20,3). A 7. vers vége pedig a Tízparancsolat bevezető szavaira emlékeztet: „Én vagyok az Úr, a te Istened.” A szerkesztő ebben a zsolttárgyűjteményben ismételtlen „Isten”-t írt „Úr” helyett. A következőkben nem az áldozatok teljes elvetéséről van szó. A véres- és égőáldozatokért az Úr nem feddi meg népét. Megfeddi azonban azért a pogány nézetért, mely szerint Istennek lenne szüksége az áldozatra: mintha ő lenne „éhes” és az áldozat őt táplálná. Szörnyű tévedés lenne azt gondolni, hogy ő az áldozati állatok vérét issza (13. vers). (Egyik mezopotámiai képen a trónon ülő istenség és az előtte álló hívő látható, közöttük egy nagy korszó, melyből egy-egy hosszú nádszálon isznak mindketten.) Nem szorul rá Isten az áldozatra, hisz az egész világ az övé! (A 10. vers végén „ökörhegyek állatai” helyett Zsolt 36,7 alapján „hatalmas hegyek”, szó szerint „Isten-hegyek” olvasandó; a 11. versben pedig a „hegyek madarai” helyett „ég madarai”.) Egyúttal az is téves nézet, hogy

Isten „elfogadja” az áldozatot (9. vers) és ezzel kötelezi magát az áldozatot bemutató ember akaratának teljesítésére. Nem az az áldozat célja, hogy ezzel az ember rákényszerítse a maga akaratát Istenre, hanem – a hálaadás! A „hála” szó hálaéneket is jelenthet; ezért így is fordítják: „Áldozz az Úrnak hálaéneket” (Zsolt 69,31 s köv.). Hálaénekek egybekötött hálaáldozatról van szó. Ehhez a személyes biznyságtétel is hozzátartozott. A gyülekezet előtt mondta el a hálaáldozatot bemutató ember, hogy mi történt vele: hogyan jutott nyomorúságba, hogyan „hívta segítségül” az Urat, és Isten hogyan mentette meg őt. Hálaadás alkalmával az Urat dicsőítették, és a neki tett fogadalmat teljesítették. Ebben gyönyörködik Isten, és erre biztatja híveit. Ő a jövőben is kész lesz meghallgatni a nyomorúságban mondott könyörgést, és várja a hívek hálás dicséretmondását. – Ilyen értelemben idézi a 14. és 23. verset Zsid 13,15 is.

Ezek a versek továbbfejlesztik a nagy próféták tanítását. Ők az áldozati kultusszal az engedelmességet, a hétköznapi istentiszteletét állították szembe (1Sám 15,22 s köv.; Ézs 1,10–17; Jer 7,22 s köv.; Hós 6,6; Ám 5,21–24; Mik 6,6–8), a zsoltáríró pedig a helytelen istentisztelettel szemben a helyes istentiszteletre tanít.

16–23. vers. A 16. vers elején van egy olyan fél sor, mely nem illik bele a versmértékbe: „A bünösöknek pedig ezt mondja az Isten.” Ez későbbi betoldásnak látszik. A másoló úgy gondolta, hogy a következő versek nem a gyülekezet egészének szólnak, hanem csak a gyülekezet egy bünös tagjának. Ez tévedés. A 16–23. vers továbbra is a gyülekezetet szólítja meg egyes szám 2. személyben. Itt is szövetségről van szó (16. vers), éppúgy, mint az 5. versben. A 23. vers pedig a zsoltár mindkét részére visszatekint. Olyan gyülekezet tagjait ismerjük itt meg, akik fel tudták sorolni az Istennel kötött szövetség egyes rendelkezéseit (16. vers), de hátuk mögé vetették az „igéket”. A Tízparancsolatot ui. „tíz Igének” nevezi az Ószövetség (Ex 34,28). A 18–20. versben célzást találunk a Tízparancsolat egyes részeire. „A tolvajban gyönyörködsz” (a LXX szerint: vele együtt futsz) kifejezés a 8. parancsolatot idézi; „a paráznákkal együtt van a részed” kifejezés (18. vers) a 7. parancsolatot. A 19. és 20. vers a 9. parancsolat megszegését rója fel: gonosz, álnok beszéd a „testvér” ellen. A többnejűség korában a testvérek közt is azok álltak egymáshoz közelebb, akik ugyanattól az anyától származtak.

Mindez arra mutat, hogy a gyülekezetben képmutatók is voltak, akik jól ismerték Isten parancsolatait, ott voltak a templomban, de az erkölcsi életük tisztátalan volt. Csak szájukkal tisztelték Istent, szívük távol állt tőle (Ézs 29,13). A zsoltáríró itt is a nagy próféták nyomába lép, akik ismételtelen ostorozták népüket a Tízparancsolat megszegése miatt (Jer 7,8–11; Hós 4,2).

A „hallgatni” ige panaszénekekben szokott előfordulni (Zsolt 28,1; 35,22; 39,13; 83,2; 109,1). Ott a zsoltárírók arra kérik Istent, hogy ne hallgasson, hanem szóljon és szavával védje meg híveit. Itt viszont az ünnepi istentiszteleten elhangzó prófétai dorgálásról van szó. Isten nem hallgat, ha gyülekezete életében bünöket lát. El kell hangzania a feddő szónak, népének szeme elé tárja (tkp. rendezi, sorolja) annak bünöit (21. vers). Ez a bírósági tárgyalás egyik szakkifejezése (Jób 13,18; 23,4; 33,5). A 22. vers első felében prófétai intés hangzik az Istenről „elfelejtkező”, azaz vele nem törődő néphez (lásd Deut 8,14,19; Bír 3,7; 1Sám 12,9; Jer 3,21). A vers vége újra a panaszénekek stílusát tükrözi. Az ítéző Istent vadállathoz hasonlítja, mely menthetetlenül széttépi áldozatát (vö. Hós 2,12; 5,14; Zsolt 71,11). Végül a 23. vers összefoglalja a zsoltár két főreszének mondanivalóját. Istent hálaáldozattal (és hálaénekekkel) kell tisztelni – és a helyes istentisztelethez hozzátartozik a helyes „út”: a feddhetetlen élet (lásd még Zsolt 40,11; 51,17 s köv.; 141,2). Az ilyen embernek az Úr megmutatja segítségét és üdvösségét.

A Tiszántúli Református Egyházkerület ünnepe

Dr. Bölcskei Gusztáv püspök beiktatása
Debrecen 1997. január hó 18-án

Bölcskei Gusztáv

Igehirdetés

Alapige: Máté 14,22–23

Ünneplő gyülekezet! Szeretett Testvérek a Krisztus Jézusban!

Jézus kényszeríti a tanítványait. A kényszerít általában valamennyien nehezen tűrjük, s nemigen szoktuk meg Jézustól. Jézus kényszeríti a gonosz lelkeket, a démonokat, a hatalmasságokat – ez rendben van. De hogy embereket és most éppen a tanítványait kényszeríti valamire, első hallásra meghökkentő. Nem illik abba a képbe, amelyiket az evangélium alapján mi magunknak rajzolunk Jézusról. De ez a történet mégis így kezdődik.

Jézus arra kényszeríti a tanítványait, hogy szálljanak be a hajóba és induljanak el azonnal a túlsó part felé. Kényszerít, de Jézus kényszere nem magához kötő kényszer. Nem azt mondja, hogy nektek, az én tanítványaimnak mindig, mindenkor úgy kell itt lennie a közelemben, mint ahogy a gyermeknek az édesanyja szoknyája mellett. Mert a Jézus Krisztushoz való kötődés nem ilyen lelkületet, nem ilyen kiskorúságot, nem ilyen önállóságot kér és igényel magának. Jézus kényszeríti a tanítványait, de nem arra, hogy maradjatok itt, el ne mozduljatok mellőlem, nem úgy tesz, mint az időről időre megjelenő sámánok, guruk, szektavezérek és a hozzájuk hasonlók.

Jézus arra kényszeríti a tanítványait: induljatok el! El kell indulni és ki kell menni a nyílt vízre. Ez Jézus parancsa, az ő kényszerítő parancsa. Mert nem lehet mindig a fészekmelegben megmaradni, hiszen akkor soha nem tapasztaljuk meg, nem éljük át, hogy mit jelent az Isten gyermekeinek szabadsága, hogy mit jelent a „királyi ember” – ahogy Barth Károly nevezte Jézust – szabadsága. A nyílt vízre kell kimenni. És nekünk, akik ma, 1997-ben itt vagyunk és kérdezzük: Uram, mit akarsz, hogy cselekedjünk együtt, gyülekezetként, egyházkerületként, anyaszentegyházként, testvéri közösségként, nekünk tudnunk kell azt, hogy nem mi megyünk ki először a nyílt vízre. Nem velünk kezdődik, nem velünk kezdődött a Krisztus követőinek a története. Éppen ezért lehet mindenkor emlékeztetni és emlékezni a keresztyénség időbeli egyetemességére is, mert csak így tudunk az ő követői maradni.

Ki kell menni a nyílt vízre, és az alkotmány, amivel ki kell menni, az bizony nem a Noé bárkája. Bármennyire szeretnénk is, hogy olyan tökéletes biztonságos, kívülről is impozáns, mindent és mindenkit befogadó és elbíró hajó legyen az egyház hajója, mint a Noé bárkája volt, és bármennyire is igaz az, hogy ha az idők jeleit figyeljük, akkor bizony az özönvízjelzők ijesztő adatokat mutatnak, akkor is tudomásul kell vennünk, hogy ez a csónak nem a Noé bárkája. Annál sokkal törekenyebb, nem olyan impozáns, nem olyan lenyűgöző, de arra alkalmas, hogy azok, akik a Krisztussal közösségben akarnak és tudnak maradni, el merjenek és el tudjanak indulni.

A reménység forrása nem a csónak látványa, hanem az, hogy Jézus ott imádkozik a hegyen. A magányosságban, a látszólagos magáramaradottságban az Isten szeretetét és jelenlétét átélő keresztyén ember tudja a Krisztussal való közösséget megőrizni.

Ki kell menni a nyílt vízre, a csónakban, amelyik nem a Noé bárkája, és ellenszél van. És ez nem a politikai széljárás, amelyik időnként megváltozik. Ez a mindenkori

adottság, amelyikkel együtt kell és együtt lehet élni, és amelyiket lehet és kell tudomásul venni, de nem lehet és nem kell tőle megrettenni és vele kialkudni. A csónakban, amelyik a nyílt vízen van, amelyik nem a Noé bárkája, ahová Jézus kényszerít, evezni kell, mindenkinek tennie kell a dolgát. Talán az egyház egyik legfélelmetesebb és legijesztőbb karikatúrája az, amikor Isten képviselője ott van a hajón, és amikor mindenki más dolgozik, ő békésen vagy békételenül, de mindenképpen alszik a hajó mélyén. Ez Jónás, akinek jól ismerjük a történetét. A csónakban, az egyházban tennünk kell azt, amit Isten ránk bízott. Tenni abban a bizonyosságban, hogy összetartozik szétválaszthatatlanul az imádság, az ő imádsága, a Jézusé, a miénk és a mi munkánk. Az „orando et laborando” értelmében az imádkozva és dolgozva élő ember tudja azt, hogy e kettőt elválasztani, felcserélni vagy összekeverni nem lehet. Mert aki csak imádkozni akar és nem akar dolgozni, az lusta. Aki csak dolgozni akar és nem akar imádkozni, az istentelen és könnyen válik embertelenné.

És itt, amikor együtt vagyunk, amikor együtt lehet a Jézus parancsára haladni, amikor vannak ijesztő jelek, akkor jelenik meg a jézusi plusz. Nem a túlsó parton vár, hanem ott van a nyílt vízen. Nem várja meg, amíg mi odaérünk, hanem ott vár, még akkor is, ha a felismerése olyan nehezen megy, még akkor is, ha ijedelem támad először. Jézus Krisztustól kell lekipásztornak, püspöknek, presbiternek, mindenkinek elkérni újra és újra azt az ajándékot, hogy valóban tudjon helyesen látni és helyesen értékelni: helyzetet, bajt, kihívást és minden egyebet. Nem kell minden habfodornál rögtön vihart kiáltani, de ha vihar van, akkor nem lehet álmodozva aludni. Nem lehet és nem szabad, hogy abban fmerüljön ki a küldetésünk, a prófétai tisztünk, hogy beállunk a mindig aktuális tiltakozók sorába, mert akkor csak ugyanazt mondjuk, amit mások is meg tudnak fogalmazni. Lehet és kell megszólalni akkor, amikor más nem szólal meg. Megszólalni azok nyelvén, akik nem tudnak vagy nem mernek megszólalni. Erre biztat és erre bátorít ez a történet.

És ott van a csónakból kiszállni akaró Péter, aki azt mondja, hogy Uram, ha te vagy, hadd menjek oda hozzád. A csónakból kiszállni akaró Pétert a többiek, akik ezt látják, bizonyára vissza akarják tartani. Legalább itt maradjunk, ha nem is a Noé bárkája ez, de mégiscsak egy csónak. Miért akarsz te innen kimenni? Lehet, hogy az egyházban, a gyülekezetben is vagyunk így, ha féltjük vagy félünk az újulástól, kényelemszeretettől, vagy abból, hogy mégiscsak így biztonságosabb. De ahogyan az újításnak, az újulásnak a motívuma nem lehet más, csak a Jézus közelébe kerülés – minden más újítás és minden más újulás hazug és hamis –, ugyanúgy nem lehet mindenáron való ott maradás sem a vezérlő motívumunk. És ez a tanítványi sereg, amelyik így halad a túlsó part felé, ez éli át és ez tapasztalja meg, hogy Krisztus közelében lehet és szabad maradni. Ha nem a mindenáron való megmaradás, a mi megmaradásunk a cél, hanem a Krisztussal együtt maradás, hogy járassunk az ő utáiban és járassunk az ő követségében. Ehhez adja az ő biztatását: bízzatok, én vagyok, ne féljete. Ez a biztatás az, ami után meg lehet tapasztalni, hogy elcsendesül a vihar, van megérkezés, nem csak felkerekedés van, hanem vele együtt célba érkezés. Én hiszem, hogy erre az útra küld és hív bennünket ma is a mi Urunk. Bennünket együtt, nem egymás nélkül vagy egymás ellen, hanem együtt, az ő biztatásával, az ő bátorításával. És erre a biztatásra lehet és szabad elindulni, mert így lehet és szabad vele együtt megérkezni. Ámen.

A sepsiszentgyörgyi Olt utcai gyülekezet templomszentelési ünnepén

Csiha Kálmán

Lúzból Bétel

Alapige: 1Mózes 35,2–7

A megelőző versekben, részekben azt olvassuk, hogy Jákóbnak Isten álmodást adott. Menekülőben volt Ézsau elől, és amikor megérkezett Lúzbába, akkor egy mennyei látort látott leesni az égből, amelyen angyalok jártak fel és alá. Azt mondta Isten neki: ezt a földet, amelyen fekszel, neked és a te magodnak adom mindörökké. Ekkor Jákób szent fogadalmat tett: ha az Isten velem lesz és megőriz az úton, valahová megyek, akkor én mindenkinek tizedét az Úrnak adom, és ez a hely Istennek háza lesz. Jákób, amikor visszament, teljesítette a fogadást, és templomot épített Bételben.

Ezelőtt 5 évvel erről az álomról és erről a fogadalomról szólt az Ige, amikor nem volt itt semmi más, csak egy kő, miként Jákób feje alatt is csak egy kő volt valamikor. Akkor 5000 ember volt itt a téren. Akkor elhangzott a köszönet az áloméért, és elhangzott a fogadalom, hogy megépítitek ezt a templomot. Mert csak annak a népnek, annak az egyháznak van jövője, mely hinni mer az álmokban és hallgatva az Úr Isten örök megtartó szavára, teljesíteni meri a fogadalmát.

Megérkezik Jákób a hosszú útról, mint ahogy most ti is megérkeztetek az 5 év hosszú útjáról. Ekkor azt mondja Jákób az ő háza népének és mindazoknak, akik vele valának: hányjátok el az idegen isteneket, kik köztetek vannak, és tisztítsátok meg magatokat és változtassátok meg a ti öltözeteiteket. Jákób érezte, hogy azon az úton, amelyen járt, a háza népére ragadtak az idegen istenek. De mielőtt belépett volna a templomba, mielőtt odament volna az újonnan megépült oltárhoz, odafordult az övéihez, mivel azt akarta, hogy az a templom a szent átváltozás helye legyen: hányjátok el az idegen isteneket. Akkor számba vették és észrevették, hogy mennyi idegen isten ragadt rájuk útközben, és hogy mennyi idegen isten van közöttük. Jaj, talán már a szívében is! De mielőtt az oltár előtt leborultak volna, elhánták az idegen isteneket.

1100 év alatt mennyi utat bejártunk mi is, testvéreim! Az elmúlt istentelen fél évszázad alatt és a harcos, nagy távlatokkal és gondokkal, küzdelmekkel és örömmel megakartott 5 esztendő alatt mennyi idegen isten ragadt ránk is! Isten azt akarja, hogy ez a templom, az épülő 28. templomunk közül a 22., amely egészében megépült már, a szent átváltozás helye legyen. Isten azt akarja, hogy hányjuk el az idegen isteneket, hiszen ott vannak azok a mi életünkben is. Isten azt mondja: ne öl! De Magyarországon – mondta a magyarországi református zsinat elnöke – pár évtized alatt már a születésük előtt 5 millió gyermeket öltek meg az édesanyák, akikre Isten rábízta a gyermekek életét. Isten azt mondja: ne öl! Az idegen isten azt mondja: öld meg a gyermekedet! Hányjátok el az idegen isteneket! Én nem tudom, hogy nálatok hány gyermek halt meg ily módon, akiknek élniük kellene, csak azt tudom, hogy velünk jön az idegen isten és meg akarja ölni a jövődönket gyermekeinkben. Isten azt mondja: egymást tiszta szívvel igazán szeressétek, s az idegen isten azt mondja: gyűlöld felebarátodat. Isten azt mondja, amit valamikor Bocskai mondott újra nekünk: tiszteld, ami a másé, tartsd meg azt, ami a tiéd. De az idegen isten azt mondja: vedd el azt, ami a másé, tipord le a másik nemzetet, uralkodj a másik nemzetben, gyűlöld a másikat. A mi Istenünk azt mondja, hogy a józanság lelkét adta nekünk. Az idegen isten azt mondja a már-már népbetegséggé váló alkoholizmus

rabjainak: ne törődj azzal, hogy mi lesz a családdal, a gyermekeddel, a lelkeddel. Fontosabb ez a pohár, amely előtted van. Isten azt mondta: aki az Úr nevét hiába felveszi, nem hagyja azt az Úr büntetés nélkül. S az idegen isten azt mondja: gyalázd a te Istenedet! Isten azt mondja: ha engem gyalázol, ha testvéredet gyűlölsz, ha a gyermekeidet megölsz, ha az eszedet eliszod, ki segít még rajtad? Az idegen isten azt mondja: ne törődj vele, járj a magad útján, ha az a romlás fele vezet is.

Ezért épülnek templomaink! Mindegyiknek égbe mutat a tornya, mint a ti szép templomtornyotok is. Hányd el az idegen isteneket 43 országba szétszóródott magyar református népünk! Hányd el az idegen isteneket, hogy életünk legyen! Azért épülnek a templomaink, hogy legyenek azok a csodálatosan szép átváltozás helyei. Hogy ha valaki bejön ide bánatosan, könnyesen, akkor változzék át a szíve és menjen haza bizakodva és reménykedve. Ha valaki bejön ide gyászolva a halottját, akkor tudjon innen elmenni az örök élet bizonyosságával, a mennyei találkozás biztos és boldog reménységével. E templom is legyen a szent átváltozás helye. Hogy ha valaki bejön ide könnyesen, tudjon kimenni mosolyogva; ha valaki bejön ide erőtellenül, tudjon kimenni erősen. Ha valaki bejön ide összetörtén, tudjon kimenni új erővel. Mert Isten közelében meghalnak az idegen istenek, és mindig szép átváltozások születnek.

Emlékeztek a Mózes történetére? Amikor lejött a hegyről, ahol Istennel beszélt, fénylett az arca. Napok teltek el, míg a fényesség lassan eltűnt az arcáról. Hát lehet-e ennél szebbet kívánni nektek, testvéreim? Én azt kívánom, mi azt kívánjuk, hogy legyen ez a templom a szent átváltozás helye, az Isten közelségének a helye, hogy amikor hazamentek, legyen az arcotokon, a lelketekon szép, mennyei fényesség, mint a Mózesén, s a gondok sötét ködében, e sötét világban ragyogja át ez a szép fényesség sokáig szereteteitek életét is.

Emlékeztek a Saul történetére? Katonákkal, felhatalmazó írással, biztos emberi kiszámítással elindult egyszer egy farizeus, hogy azokat, akik hisznek Jézus Krisztusban, mind börtönbe vesse, ha kell, még az asszonyokat és a gyermekeket is. De megjelent neki Jézus az úton, és megtörtént a szép, szent átváltozás. Azt olvassuk az Apostolok Cselekedeteiben, hogy Saul azt mondja: semmivel sem törődöm, még az életem sem drága énnekem, csak hogy betöltsen azt, amit rám bízott az Úr. Ezért kívánom nektek, ezért kívánjuk egymásnak, hogy legyen ez a templom a szép átváltozások helye. Ha bejön valaki ide hitetlenül, káromkodó és durva szívvel, menjen haza megváltozva. Saulokból legyenek Pálok. Ez a templom legyen a jövődő forrása.

Azt olvassuk ebben a régi történetben, hogy azt mondja Jákób: keljünk fel és menjünk el Bételbe, hogy készítsék ott oltárt az Istennek, aki meghallgatott engem az én nyomorúságom napján és velem volt az úton, amelyen jártam. Legyen ez a templom a csendes visszagondolás, a boldog hálaadás helye, amikor megköszönjük Istennek, hogy velünk volt a nyomorúságunk napjaiban, hogy velünk volt az úton, amelyen jártunk.

Ó, akik együtt vagyunk itt, hányfajta útról jövünk. Jövünk Erdélyből, Magyarországról, Nyugat-Európából, Ausztráliából. Hányfajta utunk volt a Kárpát-medencén belül! Hányfajta nyomorúság, börtön, láger, üldözés, menekülés, gyász, fájdalom, reménytelenség volt az osztályrészünk. Most csendben leborulunk, és a szívünk összeér a 43 országból összesereglett testvéreinkkel, hogy megköszönjük neki ebben a templomban, hogy velünk volt az úton, amelyen jártunk. Isten adja, hogy sokan tudjatok itt leborulni, hogy sokan tudjátok megköszönni neki mindazt, amit értetek, értünk tett. Adja Isten, hogy itt az új padokra ne csak fájdalmas könnyeket, de a hálaadás könnyeit is ejtsétek.

Ebben a régi történetben azt kéri Jákób, hogy adják át neki az idegen isteneket. Átadják azért Jákóbnak mind az idegen isteneket, kik náluk valának, és füleikről a fűgöket, és elásák azokat a cserfa alatt, mely Sikem mellett vala. Úgy elásták, hogy soha

többet meg nem találták. Ezen a sok elásott kincsen emelkedett fel az oltár, amelyet építettek. Mert mindig úgy van, testvéreim, hogy ha elássuk az idegen isteneket, ha elássuk a vad gyűlöletet, akkor azok helyén felnő a szép bocsánat és a megtartó szeretet. Ha elássuk a riasztó félelmeket, az Isten nélküli félelmeket, akkor felnő a lelkünkben az Isten iránti erős és tiszta, nyugodt és szép bizalom. És ha elássuk a tisztátalan, vad beszédet, akkor felnő a családjunkban, a nemzetünkben a tiszta jövődő.

Adja Isten, hogy a ti templomotok a régi szép cserfa legyen, hogy a ti templomotok az elásás helye legyen. Tudjátok itt elásni végleg a reménytelenséget, a félelmet, a hiábavaló bánatot, a tisztátalan beszédet, a romlott családi életet, s mindazt, ami kerülget és szorongat bennünket. S helyette a láthatatlan oltár mellett nőjön fel magasra a lelketekben a béke, az erő, a szeretet, a bocsánat és az Istentől kapott áldott nyugalom.

Majd elindulának Bételbe. Az Igében úgy van írva: keljünk fel és menjünk fel Bételbe. És felkelt a nép, amely Jákóbbal volt, és felment Bételbe. Mindig úgy van, hogy ha Jákób felmegy Bételbe, akkor a népe is felmegy vele, a családjá, a hozzátartozói és a szolgálói is felmennek vele. Ha Jákób lefele ment volna, akkor mindenki követte volna őt lefelé. Mert vannak felfelé menő emberek, felfelé menő családok, gyülekezetek, mert vannak lélekben felfelé menő népek. És vannak lefelé menő emberek, lefelé menő férjek és feleségek, lefelé menő családok és gyülekezetek, lefelé menő népek, akik és amelyek nem az építés, hanem a rombolás, nem a bizalom, hanem a reménytelenség felé mennek. Nem úgy van, hogy csak mi magunk megyünk felfelé vagy lefelé, hanem visszük magunkkal a társat, a gyermeket, az unokát, a gyülekezetet, az egyházat, a népet, a jövőt. Felfelé vagy lefelé!

Isten áldjon meg benneteket, akik ilyen szép templomot építtettek, akik nem felejtettétek el az 5 év előtti fogadalmat. Isten áldjon meg benneteket, akik itt vagytok a templomban, és akik hűséges szívvel ott kinn állnak most is a templom körül, mint 5 évvel ezelőtt. Legyetek felfelé menő család! Legyetek felfelé menő gyülekezet! Legyetek felfelé menő nép, Isten győztes, diadalmas népe. Mint ahogy valamikor Jákóbék Isten népe lettek. Nem üldözték többé őket, pedig idegen úton jártak. Isten csodálatos kört font köréjük. Megőrizte őket. Megadta nekik az örömet. Mint ahogy megadta nektek is, hogy most, ezen a kettős ünnepen, az MRVT nagy ünnepén, templomot szentelhessetek, hogy Isten felfelé tartó népe legyetek.

Jákób felment, és oltárt épített ott, és nevezé a helyet El-Bételnek, mivelhogy ott jelent meg neki az Isten, amikor az ő bátyja elől fut vala. Azelőtt Lúz volt annak a városnak a neve, Lúz azt jelenti: a démonok gyülekezőhelye. De Bétel azt jelenti: Isten háza.

Köszönöm nektek, Erdélyi Református Egyházkerület, Olt utcai belvárosi gyülekezet, hogy megtartottátok a fogadalmatokat s azt akarjátok, hogy Lúzból Bétel legyen. Hogy ezen a világon a démonok gyülekezőhelyéből mindenütt, minden szívben Isten háza legyen.

Elindult Jákób és vele a sokaság; elindulunk mi is és velünk együtt a nagy sokaság, mert volt Jákóbnak egy álma, mert egyházunknak is van egy álma, éspedig az, hogy minden gyülekezetben, régi és új templomban, minden családban és szívben Lúzból Bétel legyen. Van egy álmunk, éspedig az, hogy egyházunk élő hitű magyar református egyház legyen. Van egy álmunk arról, hogy 43 országba szétszórva, mi az Isten népe legyünk. Ezért elindulunk. Adja Isten, hogy ez a templom a feladatvállalás és az elindulás helye legyen mindörökké. Ámen.

(Elhangzott az Olt utcai templom felszentelése alkalmából Sepsiszentgyörgyön, 1996. aug. 10-én.)

Vasárnapi prédikációk

Balogh Béla

Ideje már...

Alapige: Róma 13,11b–14
Bibliailvasás: Lukács 24,33–47

Jó reggelt! Az elmúlt vasárnap így köszönt ránk a húsvét. Felvirradt a feltámadás reggele, és vele együtt felvirradt ránk az üdvösség napja is. A nappal eljövételéről beszél előttünk most Pál apostol is, aki arra tanít bennünket, hogy ez új nappal idején miként kell járnunk. Háromszor halljuk ma a „fel” igekötőt: itt a nappal, fel kell ébrednünk; fel kell adnunk a bűn szolgálatát, és fel kell öltöznünk az Úr Jézus Krisztust.

I.

Az éjszaka elmúlt, a nappal elközelgett: fel kell serkennünk az álomból. „A halál éjszakája elmúlt, a nappal elérkezett.” Ez a húsvét üzenete. Akik húsvét vasárnapján eljötünk a templomba, azért jöttünk ide, mert fáj a szívünk az igazságtalanság miatt, mert fáj a szemünk a sötétség miatt. Szívünket-lelkünket bántotta az a sok szenvedés, amiben Jézusnak része volt. Szemünket bántotta a sötétség, amely az ő halálával belepte ezt a világot.

Hallhattuk az örvendetes újságot: Jézus nincs a sírban, feltámadt a halálból. Egyszerre világosság támadt az életünkben, mint azoknak az asszonyoknak és tanítványoknak az életében, akik az első húsvét kora hajnalán elindultak a temetőbe. Ahogy nekik részük volt a húsvéti ujjongásban, úgy örvendezhettünk mi is az egyszerre régi és az egyszerre új hír hallatán: Feltámadott az Úr bizonyly!

Pál apostol ma arra biztat bennünket, hogy éljünk úgy, mint akikhez elérkezett a világosság, a nappal: Ideje már, hogy az álomból felszerkenjünk... az éjszaka elmúlt, a nap pedig elközelgett. Miért szükséges így beszélnie az apostolnak? Azért, mert az ember hajlamos arra, hogy megmaradjon korábbi állapotában. Nyilván kényelmesebb úgy élnem, hogy nem ébredek Jézus Krisztus élő valóságára. Egyszerűbb úgy élnem, hogy nem csinálom „problémát” abból, hogy ő úr kíván lenni az életemben. Nem izgat az, hogy körülöttem nappal van és nekem ennek megfelelően kell viszonyulnom az élethez. Könnyebb úgy élnem, hogy sohasem töprengek azon, hogy az én Uram az adott helyzetben mit cselekedne.

Bennünket is körülvesz a húsvéti világosság. Pál apostol és rajta kívül még nagyon sokan tanúsítják ezt. Kérjük azért a magunk számára is az ébredés lelkét. Ideje, hogy az álomból felszerkenjünk.

Egy Fülöp-szigeteki pap, Edicio de la Torre, a következőket írja a Jó földbe hullt mag című könyvében: püspök barátjánál egy alkalommal egy kis sereg buzgó ifjú munkatárs gyűlt egybe. Ezek arról panaszkodtak, hogy egyházuk úgy mutatkozik, mintha mély álomba merült volna. A püspök erre így felelt: „Maglehet, az egyház valóban alszik. Azonban többféle lehetőség van a felébresztésére. Rá lehet kiáltani: – Ébresztő! – gondolom, ti ezt akarjátok. De lehet ezt szelídebben is tenni, úgy, ahogyan én próbálkoztam. Kíséreljük meg mind a két változatot. A kérdést továbbgondoltam, és kigondoltam a felébresztés további lehetőségeit. Vannak olyanok, akiknek egyből kipattan a szemük, s máris felkelnek az ágyból. Mások apránként ébrednek fel, vissza-visszaesnek az álomba. Megint mások felébrednek lelkükben, azonban testük még kéri a pihenést.” A püspök tovább folytatta gondolatait: „Lehetséges, hogy az egyház éberebb, semmint gon-

·dolnátok: csupán ki kell ugrania az ágyból.” Mindnyájan neveltünk, de nekem eszembe jutott az Isten kegyelme, aki megóvott bennünket fiatalokat, akik úgy ugrottunk ki az ágyból, hogy még nem voltunk egészen felébredve.

A mai alapige mindenekelőtt erre biztat: itt a nappal, felébredtünk, ki az ágyból!

II.

A felébredt, az Úr szolgálatát vállaló keresztyénnek fel kell adnia a bűn szolgálatát. Elsőbben tisztázzuk azt, hogy mi a bűn. Majd azt kell megvizsgáljunk, hogy van-e bűn az életünkben, amelyet nem szabad megtűrnünk.

A bűnt és a bűn iránti hajlandóságot a születéssel magunkkal hozzuk, a génjeinkben hordozzuk. Prohászka Ottokár látása szerint az eredendő bűn annak a megtestesülése, hogy „el az Istentől” Ez az erő munkálkodik bennünk, akár elismerjük, akár nem, akár akarjuk, akár nem. Álomba merít, elaltat, Isten nélküli állapotban tarthat és tart. Ennek a vége: a halál. Az örök halál. Ettől akar megmenteni a mi Urunk, amikor ébresztget bennünket.

A Szentírást olvasva azt a megfigyelést tehetjük, hogy a bűn a legtöbb helyen a maga valóságában jelentkezik. Vagyis a Biblia nem csak úgy általában beszél a bűnről, hanem nevével nevezi azt. Úgy, amint azt a mai alapigénkben is láthatjuk. Vagyis nemcsak úgy általában van szó a bűnről, hanem annak megjelenési formái, mondjuk úgy: hajtásai, virágai, gyümölcsei is nevet kapnak.

Ma ne Rómára gondoljunk, ne Pál kortársaira gondoljunk. Merjünk a magunk gyülekezetére, ezen belül is a magunk életére gondolni. Mit lehetne ebből néven nevezni? Mindenekelőtt az Isten legkedvesebb áldása előli félelmet és elzárkózást. Azt, ahogyan visszautasítjuk a gyermekáldást. Mert félünk a jövőtől, mert féltjük a magunk és a gyermekünk megélhetését. Mintha nem ugyanaz az Isten osztaná az ajándékokat a gyermekeknek is, mint aki szüleinknek adta, s aki nekünk is adta és adja ajándékait. S miközben ilyen hitetlen módon szomorítjuk Istent, népünk csendes öngyilkosságot követ el.

Ahol pedig gyermek van, vagy gyermekek vannak, ott sok esetben Isten és Jézus Krisztus nélkül nevelik fel őket. A gyermekek a szülői nagyot akarás tárgyai lesznek. A szülők ugyanis ezt hangoztatják: ebből a kicsiből orvost nevelek; ebből tanár készül; ebből meg élsportolót csinálunk. És így tovább. Inkább kellene istenfélelemre, becsületre, munkára nevelni a kicsinyeket. Azután az Úr majd gondoskodik arról, hogy megtalálják életük értelmét. Ő biztosan rávezetné őket a nekik való hivatás pályájára.

Azután ott van a földektől, a munkától való félelem. Hányan választják inkább a tengődést a városokban, ahelyett hogy megművelnék az atyáiktól örökölt földet. És ismét hányan vannak olyanok, akik a munkanélküliség helyzetében az alkalmi munkalehetőségeket elutasítják. Ahelyett, hogy az adott lehetőségekkel élnének, a kilátástalanságot emlegetik, a körülményeket hibáztatják. És addig, amíg az ember a külső dolgokban keresi a hibát – nem születik meg az életfenntartó munka.

Vagy beszélhetünk az Úr dicséretének elhalkulásáról. Olykor-olykor olyan kényszeredetten cseng az ének a templomban. Nem merjük hangos szóval elmondani hálánkat sem imádságban, sem énekben. Ha pedig végignézzük, hogy milyen kevesen jönnek el az énekkari próbákra, akkor joggal kérdezzük: csak ennyi ember van ebben a gyülekezetben, aki úgy érzi, hogy hálával tartozik szabadító Urának? A megváltott élet, a felébredt élet bizony énekel és hálákat mond Istennek a Jézus Krisztus által.

De hogy ne csak a gyülekezetre mutassunk, beszélhetünk a lelkipásztorról is. Hiszen ha a hívek úgy mennek haza a templomból, ahogyan jöttek, vagyis éhes lélekkel, az az igehirdetőnek a bűne. Miért? Mert nem olvassa eleget a Szentírást, mert nem imádkozik eleget a kijelentés Lelkéért, mert nem hordozza egyházunk kérdéseit az Úr előtt.

Ma a bennünket ismerő Úr felfedett néhány bántó bűnt a mi életünkben. Mit tegyünk hát? Azt, amit az apostol egy másik levelében tanít: Álljon el a bűntől, aki a Krisztus nevét vallja!

III.

A Szentírást olvasva azonban rájövünk arra, hogy nem lehet megállnunk ott, hogy tudjuk, mit nem szabad tennünk. Az, hogy nem szabad gonoszt cselekednünk, a dolognak csak az egyik fele. A másik fele abban áll, amit tennünk kell. Ez a harmadik „fel” a mai tanításban: Öltözzétek fel az Úr Jézus Krisztust.

Sok ehhez hasonló biztatást lehet olvasni az újszövetségi levelekben. Ezeknek mind ugyanaz az értelme: Nekünk a magunk régi természetét levetve, fel kell öltöznünk az új embert. A Heidelbergi Káté tanítását szem előtt tartva, azt kell mondanunk, hogy a bűn elhagyása a régi természet halálra adásával egyenlő. Ez az igazi megtérésnek az első mozzanata, az első lépcsője. A másik lépcső az új ember felöltözése, ami az új ember megelevenedését jelenti bennünk.

Az Ige arra akar nevelni bennünket, hogy számunkra Jézus Krisztus személye legyen a fontos, aki az életet jelenti számunkra. Ezt hordozzuk magunkban. A te életedben kinek a személye mutatkozik meg? A magadé, az óemberedé vagy pedig a Krisztusé? A másik embert lekicsinylő, a másik ember érdekét semmibe vevő, önző indulat nem a Krisztus természete. A mennyei Atya jóságát elmulasztó, az ő akaratát megkerülő emberi keményszívűség nem a Fiú magatartása, illetve viselkedése. Az óember természete, cselekedetei egyre inkább kiütköznek rajtunk.

A ruha, az öltözet biztosítja az ember számára a megjelenés milyenségét. Jól tudta ezt Pál apostol is. Ezért kéri, hogy a keresztyén ember törődjék azzal, hogy miképpen jelenik meg embertársai előtt. A megavult, a bűnben összeszennyezett, elrongyolódott, gyűrött ruhát le kell tenni. Milyen sokat adunk a külső megjelenésünkre. A lelki megnyilatkozásra nem adnánk ugyanilyen sokat?

Kérjük a mi Urunkat, hogy segítsen bennünket úgy felébredni üdvössége napján, hogy készséggel adjuk fel a gonosz szolgálatát és készségesen öltözzük fel az új embert. Történjék mindez az újjáteremtő Úr dicsőségére. Hadd mondhassák el azok, akik előtt tanúskodunk, a régi ujjongó éneket: Ha valaki Krisztusban van, új teremtés az, a régiek elmúltak, ímé, ujjá lett minden. Ámen.

Borbáth Dániel

Új élet

Alapige: 1Péter 2,2–5

Bibliolvasás: 1Péter 1,1–9

Több egyház a húsvét utáni első vasárnapra a most felolvasott bibliai részt jelölte ki alapigének. A régi egyház éppen alapigénk szavai szerint e vasárnapot a most születettek vasárnapjának nevezte.

I.

„Mint most született csecsemők” – így szólítja meg Péter a gyülekezetet. A pásztor Péter előtt az első keresztyének életének egy többször látott eseménye elevenedhetett meg. Krisztus kereszthalála és dicsőséges feltámadása után gyakran jelent meg a gyülekezetben egy-egy kereszteléshez járuló csoport, akik levetették régi ruháikat s fehér ruhában léptek a gyülekezet színe elé. A keresztségük azt jelentette, hogy az újjászületés

fürdőjén keresztül valóban átmentek az új életbe. Valóban az övék az új élet! Isten Igéje által valóban újjászülettek, de nem romlandó, hanem romolhatatlan magból, mely a Feltámadott érdeméről szóló bizonyágtétel volt. Péter levelében arról szól, hogy drága az ilyen új élet, melyet félteni és táplálni kell.

A „Mint most született csecsemők” megszólításban a pásztor Péter minden megkeleszteltnek, aki Jézus vérenek jegyét kapta, s aki lélekben a Krisztus kereszttétől és a húsvéti Feltámadottól jön, ezt kívánja a szívébe vésni: te gyermek vagy. Életedet éppen a gyermeki mivoltában kell megértened. Azonban egyénileg is kell hogy gondozd azt. Péter hallotta, de már mi is ismerjük Jézus szavait: „Aki nem úgy fogadja az Isten országát, mint gyermek, semmiképpen sem megy be abba.” Jézus a tanítványait így tanította imádkozni: Mi Atyánk. A mi életünk ott kezd eltévelyedni, s ott kezdődnek a bajok, amikor megfélekedünk arról, hogy Isten atyai gondviselésének s újjászültő kegyelmének gyermekei vagyunk. Mi nem élhetünk Isten színe előtt másként, csak mint gyermekek. Ady Endrének sok jellemvonása volt. Az egyik legtisztéletreméltóbb jellemvonása a gyermeki lelkülete volt. Az is szeretett volna maradni. Milyen őszinte megnyilatkozása az édesanyjára való gondolása. Egy ismerős kis fiú című versében álmában éli át boldog gyermekségét. Szelid estéli imádság című versében így írt: „Imádkozzak, mint gyermek, / Régi iskolás gyermek / Istenes áhítattal.” Milyen igazi gyermeki lélekkel tudott őszinte bűnbánatban Istenhez térni.

Nemcsak az egyiptomi fáraó vagy Heródes volt gyermekgyilkos, de bizony sokszor mi magunk is megöljük gyermeki lelkületünket. Mai textusunk először ezt tudósítja: vigyázzunk, becsljük meg gyermekségünket.

II.

De aztán megmutatja azt is, miként kell gyermekségünket megtartanunk. „A tiszta és hamisítatlan tej után vágyakozzatok.” Ha az újszülöttnek nem tejet adnak, hanem más táplálékot, megárt neki, a vesztét okozhatja. Mikor Péter apostol a táplálék utáni vágyat tudatosítja a Szentlélek általi újjászületettekben, akkor megmutatja, hogy az igazi tej szükséges az élethez. A csecsemőben olyan erős ez a vágy, hogy sírással adja tudtul igényét. Szinte követeli a kis csecsemő az anyatejet. Élni akar, mint újszülött. Sok megkelesztelt keresztyénben éppen ez az élni akarás gyengül meg. Nem vágyakozik oly kitaratóan a tápláló javak után, mint a csecsemő. Jézus a Hegyi beszédben boldogoknak mondta az igazságot éhezőket és szomjúhozókat. Komoly önvizsgálatot szükséges tartanunk annak tisztázása érdekében, hogy mi az oka annak, hogy mi nem vagyunk az Ige után vágyakozók, hogy gyakran elkerüljük a templomot, hogy nem olvasom otthon a Bibliát, hogy nem olvasok olyan könyveket, melyek hitben erősítenének. Nem csoda, ha az ilyenekben nem növekedik az új élet, a Krisztus ajándéka.

„A tiszta és hamisítatlan tej után vágyakozzatok.” A tej egészen egyszerű táplálék, de a csecsemőhöz illő, ami őt az első időben teljesen jól táplálja. Az újszülöttet az édesanyja táplálja ezzel. Az anyaszentegyház igehirdetésével éppen ezt adja azoknak, akiket az ölében tart. Augustinus egyházi atya mondta: „Krisztus, a megfeszített, tej a csecsemőnek, élet a növekedőnek.” Saját életünk megtartása érdekében értsük meg Augustinus e mondatát. A megfeszített Krisztust kell vennünk a róla szóló igehirdetésben. Ő úgy táplál bennünket, mint a csecsemőt a hamisítatlan tej. Benne van a hamisítatlan élet, az erősítő javak összessége. A gyermeket meghatározott időben kell szoptatni. Nekünk is megvannak a lelki tápláltság idői. Ne feledkezzünk meg ezekről.

„Mivelhogy ízleltétek, hogy jóságos az Úr.” Ez a táplálkozás tapasztalata. A jó táplálékot, melyet ízletesnek találunk, újból kérjük. Minden igehirdetés tulajdonképpen az Úr jóságának megértése. A Zsidókhoz írt levél írójá ezt mondja: „Megízleltétek Isten jó

beszédét és a jövőendő világ erőt” (6,5). Bizonyoságot tehetünk arról, hogy sok igehirdetés után és nyugodt bibliaolvasásunk nyomán így volt. Alexandriai Kelemen azt mondja, hogy a testté lett Igét ízlelni lehet. Péter, a tanítvány, amint megízlelte az Igét, ezt mondta: „Kihez mehetnénk, örök életnek beszéde van tenálad.” Isten Igéje egyfelől az ítélet szava, mely a bennünk levő bűnt megítéli, de másfelől a kegyelem evangéliuma, mely felemel és éltet. Aki megízlelte a bűnbocsánat evangéliumi erejét, Isten jóságának bizonyosságát, az újból hozzá járul. Figyelemreméltó, hogy a görög nyelvben a Krisztus név s a jóságos szó egyetlen magánhangzó kivételével ugyanaz. Krisztus a jóságos! Aki az evangéliumot hallgatja, az az Isten szeretetének éltető ízét, tápláló erejét tapasztalja. Erre van szükségünk, hogy mint újszülöttek növekedjünk.

Ez a tej tiszta és hamisítatlan! Ireneus egyházi atya szerint a tévtanítók meghamisítják az Igét. Ezért kell az egyháznak közvetlenül Krisztustól vennie azt. Az az igazi reménység és megnyugvás, hogy tisztát és hamisítatlant vettem. Ha csügged valaki, ha gyásza van, ha beteg, az Igében van a tiszta és hamisítatlan éltető erő. Ha valakit kísértés környékeztet, ha erőtelenné érzi magát, vegye ezt a tiszta és hamisítatlan erőt, járuljon a forrásához. Jézus mondta: az én juhaim hallják az én szómat, és követnek engem. Ez az erősödés és a növekedés útja. A hűség igehallgatásban újból feltámad az a szomszédosság, amelyet Jézus boldog vágyakozásnak mondott. Amikor énekeljük a zsoltárt: „Mint a szép híves patakra a szarvas kívánczik” – akkor legyen előttünk az igazi vágyakozó lélek vonzó, követésre indító képe.

III.

Alapigénk következő versei az új élet titkát egy új képből tárják eléünk. „Akihez járulván, mint élő, az emberektől ugyan megvetett, de Istennél választott, becses közhöz: Ti magatok is, mint élő kövek épüljete fel lelki házzá.”

Az épület képe tárul eléünk. Az otthoné. Az új élet igazán az otthonban, a meleg és szerető hajlékban lehetséges. Mint újonnan születettek, nem magányosan, hideg világban, hanem családi otthonban élünk. Ez a lelki ház a anyaszentegyház. De nem akárhogy juthatunk ide, hanem – amint a mozgást kifejező ige mutatja – járulás útján. A lelkipásztor Péter jól látja azt, hogy aki új életet nyert, az csak a családi otthonban védheti, ápolhatja azt. A gondviselő szeretet nemcsak az új életünket, nemcsak annak táplálékát, hanem igazi otthonát is megszerezte.

Figyeljük jól a textusunk képét. Ennek a háznak az alapja az élő kő. Az emberek ugyan megvetették, de Jézust tette az Úr mint becses követ az anyaszentegyház fundamentumává. Észrevettük-e ezt a különös jelzőt? E kő élő kő. A feltámadott Krisztus él! Hozzá kell járulni! Fel kell kelniünk nyomorúságos helyzetünkben, s el kell indulnunk feléje. Hozzá! Ismétljük, hogy jól megértsük: az alapkö, a fundamentum él, s nekünk élő kövekként kell hozzá járulni. Az anyaszentegyház élő lelkekből épül fel. Olyanokból, akik megnyerték az új életet és így még mélyebb szálakkal kapcsolódnak az élő Feltámadotthoz. Így látni a gyülekezetet, ez az igazi helyes látás. A húsvét utáni gyülekezetnek ilyen felismerése és ilyen nagy lehetőségei vannak. Van élet, s ez az élet növekedő, megmaradó élet, mert a fundamentuma éltető erő. Itt és most ez Igében kapunk feleletet arra, hogy miért olyan élettelen sok gyülekezetünk. Azért, mert nem járul az élet forrásához. Nem épül a hit által az élő fundamentumra.

A fundamentum él. Jézus feltámadott. Az egykori építők ugyan megvetették, de Isten, aki igazán értékelt, becsesnek tartotta és tartja azt, és Jézus Isten választotta. Hiába vetették Jeruzsálem kőfalain kívül, a Golgotára. Isten reá építette azt a hajlékot, mely itt a földön a mi erős hajlékunk. A jeruzsálemi templomnál egyetemesebb s igazabb otthonunk, mely a világ minden részében oltalmazza az újonnan születetteket.

Ezt az alapkövet látva hangzik a felhívás: fel kell épülnünk lelki házzá. A gyülekeznek van kőtemploma, de az igazi templom az a lelki ház, mely az élő köre élő kövekből, hívő lelkekből épül. Minden egyes gyülekezeti tagnak, kicsi újszülöttnek, vagy már konfirmáltaknak, vagy már idősebbnek be kell épülnie e lelki házba. A Krisztus iránti hit, az iránta való és a tagok iránti szeretet kapcsol egybe. Ennél jobb kötőanyag, mely az épületben egybetartja a köveket, nincs. Élő alapra élő kövek! Az egyházunk lelki ház. Nem árthatnak annak sem a viharok, sem a nagy esők. Itt a felismerés ideje. A húsvétról szóló Igében van az új életünk és az igazi otthonunk.

De Péter, a jó lelkipásztor, még többet mond. E lelki házban áldozatnak kell végbenemnie. A mi egyetlen főpapunk, Jézus áldozott igazán, aki elvégezte az engesztelés nagy művét. Nekünk, mint szent papságnak, a hálaáldozat maradt. Ez a lelki áldozatunk nem kőoltáron bemutatandó szertartás, hanem az árvák, özvegyek, betegek és éhezők közötti szeretetszolgálat. Ez teszi az egyházat lelki házzá, igazán egyházzá. „Tiszta és szeplő nélkül való istentisztelet az Isten és Atya előtt ez: Meglátogatni az árvákat és özvegyeket az ő nyomorúságukban és szeplő nélkül megtartani magát e világtól.” Jakab apostol így mutatja meg, milyen az igazi áldozat az istentiszteleten. Nem olyan ez, mint a középkori egyház áldozata, mely valóban evangéliumellenes volt. Minden hívő pap s így mindenki bemutathatja e lelki ház igazi lelki oltárán áldozatát, a szeretetmunka hálaáldozatát. A szeretet, a békesség, az öröm áldozati füstje kedves Isten előtt. Természetesen ehhez járul az a szeplőtlen erkölcsi élet, mely nélkül nem lehet e hálaáldozatot bemutatni. E kettő egysége az az istentisztelet, mely a felépült lelki házban, az anyaszentegyházban megy végbe. Az ilyen áldozat Isten és a körülöttünk élő világ előtt is megbecsült, kedves.

Ímé a táplálkozás és az épülő új élet. Ez mindenkinek szóló evangélium és elkötelezés. Mindenki által végbevihető a papi szolgálat. Milyen nagy dolog, hogy Ámós próféta idejében a külsőséggé vált istentiszteletekre az Úr ezt az ítéletet mondta: „Gyűlölöm és megvetem a ti ünnepeiteket és nem gyönyörködöm a ti összejöveteleitekben” (5,21). Most nekünk az apostoli szó arról tesz bizonyosságot, hogy van olyan istentisztelet, olyan lelki áldozat, mely kedves Isten előtt, mert az szent akaratának megfelelő, mert az Istent dicsőíti, mert az embertársainknak a szeretetben segítséget vivő. Jézus Krisztus által, a mi Főpapunk által lesz ez igazán és valóban kedves Isten előtt. Járuljunk hozzá, és áldozzuk vele szívünket Istennek élő hálaáldozatul. Ámen.

Boross Géza

Budapest, Magyarország

Harc közben is...

Alapige: 1Krónika 5,18–20

Bibliaolvasás: Efézus 6,11–13.18

A Biblia egyik mindig időszerű figyelmeztetése: „nem test és vér ellen van tusakodásunk, hanem a gonoszság lelkei ellen” De ugyanakkor a Biblia egyik drága ajándéka számunkra az, hogy nem csak figyelmeztet erre az állandó veszedelemre, erre a harci helyzetre, hanem kimeríthetetlenül gazdag példatárával mindig segítségünkre siet és megmutatja, hogyan lehet felülkerekedni, hogyan lehet győzni ebben a küzdelemben.

Egy ilyen vigasztaló, lelkigondozó, erősítő, bátorító ige a mai alapigénk is. Arról szól, hogy Rúben, Gád és Manassé nemzetsége élethalálharcot folytat a hágáreusokkal a Jordán túlsó partjáért. Amint az Ige szavaiból kiderül, nem anyámasszony katonái voltak ezek a harcoló férfiak. Erős, harcedzett férfiak – mondja az Ige –, nem is kevesen, közel negyvenötezren! Mégis ami a különlegessége ennek az Igének, az, hogy a csatát nem a

fegyverek, nem a stratégia, a taktika döntik el, hanem az, hogy ezek a kemény, életre-halálra kész férfiak az Úrhoz kiáltanak harc közben. És Isten meghallgatta őket, mivel-hogy benne bíztak.

Fölösleges minden további kortörténeti magyarázat. Napnál is világosabb Igénk üze-nete: Isten népének, a hívő embernek harc közben is imádkoznia kell. Isten Szentlelke segítségével figyeljünk erre az egyetlen üzenetre. Éspedig úgy, hogy előbb csodálkozva lássuk meg, milyen időszerű Istennek ez a régi és mégis mai üzenete: Isten népének harc közben is imádkoznia kell! Egyáltalán nem a képzelet szüleménye, amiről az Efézusi levél beszél, hogy „nem test és vér ellen van tusakodásunk, hanem a gonoszság erői ellen”. Vagy amint régi kedves énekünk mondja: „Lám, a Sátán serge talpon szembetörni kész.” Vagy ahogy egy másik énekünk mondja: „új próba és új küzdelem a hívők sorsa szüntelen”. Nem is említtem most azt a rengeteg harcot, amiben benne vagyunk szellemi síkon. Nem szólok a nemek harcáról, nem szólok a nemzedékek harcáról, nem is említ-tem a vallásháborúkat, nem is említtem a világnézetek harcát. Sőt még nem is mutatok rá arra a harcra sem, amit magad a szíved mélyén folytatsz, amit úgy hívunk mi hívők, hogy az óember és az új ember harca. Hadd utaljak csak érintőleg arra a rengeteg harcra, amit a mindennapokban folytatunk egyre fáradó testünkkel, a rohanó idővel, az egyre kevesebbet érő pénzünkkel, az egyre növekvő kenyérárral, hússárral, kifizetetlen vil-lanyszámlákkal. Nem is sorolom tovább, mert szólnom kellene arról a harcról, amit úton-útfélen folytatnunk kell a hazugsággal, a becsapással, az alattomosssággal, a rosszindulattal. Igazat kell adnunk Ady Endrének, a magyar költő-prófétának, aki így mondja az egyik versében – és most kezdjük érteni –, „harcunk a magyar pokollal van”. Ki nem érti Adynak ezt a sorát, e sor időszerűségét? Ady e sora alátámasztja a Biblia reális beszédét: Nem test és vér ellen van tusakodásunk, hanem a gonoszság erői ellen, a pokol erői ellen, ami Ady korában is, a mi korunkban is – sajnos – eleven valóság. Iga-zat kell adni Luther Mártonnak, aki szép énekében ezt mondja: „A mi régi ellenségünk háborog velünk. Erővel, fegyverrel és sok csalárdsággal, és minden nagy hatalmasság-gal.” Mert benne élünk akarva-akaratlan abban a kozmikus küzdelemben, ami folyik – talán szabad így mondanom –: a civitas Dei és a civitas Diaboli, Isten országa és a Sátán országa, Krisztus és az Antikrisztus között. Az Antikrisztus azt akarja, ne érvényesüljön Krisztus, ne a szeretet, ne a jóság, ne a türelem, ne a szívesség, ne a barátság, ne az em-berség érvényesüljön. Ne! Hanem a durvaság, a keménység, a hazugság, a pizsokság érvényesüljön, amire mi nem tudunk mást mondani, csak azt: Nem! Nem! Soha!

Akár akarjuk, akár nem, benne élünk ebben a küzdelemben. Ezért olyan időszerű ez a régi törvény, amelyik arról szól, hogy Isten népének harc közben is imádkoznia kell. Még inkább időszerű azért, mert ebben a harcban Isten népének két kísértése van.

Az egyik a teljes tétlenség, a másik a túlméretezett tevékenység.

A tétlenség az, amikor úgy gondolkozik az ember, csak semmi harc! A hívő ember-nek csak imádkoznia kell. Meg van írva: tedd hüvelyébe a te szablyádat. Meg van írva: elvégzi értem az Úr! Csak semmi harc. Imádság, imádság, imádság. Az igen! De semmi harc.

Ezt az álkegyes gondolkozást billenti helyre ez a régi Ige. Milyen igaza volt Tinódi-nak: „Siess keresztyén lelki jót hallani, Régi törvényből harcolni tanulni.” Hogy billenti helyre az egyensúlyt, hogy józanít ki, mikor azt hangsúlyozza, nem, a tétlenségnek nincs igaza, bármilyen szent igékre hivatkozzék is! Isten népének nem harc helyett kell imád-koznia, hanem harc közben.

De nézzétek, hogy józanít ki a másik kísértésből, a modern élet nagy kísértéséből, a túlzott tevékenységből, amikor így kérdezzük mosolyogva a világ legtermészetesebb módján: Ugyan kérem, ki ér itt rá manapság imádkozni? Csináld végig az én életemet.

Reggeltől estig harcban állsz a gyermekkel, harcban a szomszáddal, harcban a főnökkel, harcban az emberekkel és harcban az árakkal, harcban a bűnnel... Csináld végig!

Itt nem lehet imádkozni! Meghalni sem értünk rá – szoktuk mondani –, nemhogy imádkozni. Az Ige billenti helyre a modern ember felbillent lelki egyensúlyát! Akkor jönne rendbe az életed igazán, ha megtanulnád azt, amit ott és akkor Rúben, Gád és Manassé fiai csinálnak – ha harc közben is tudnál Istenhez imádkozni! Azért olyan időszzerű ez az Ige, hisz egyre inkább hasonlítunk abban is ezekre az élethalálharcot folytató izráelitákra, hogy fogy az erőnk. Miért nem gondolkozunk el egy pillanatra azon, hogy miért hangsúlyozza az Ige, hogy ezek a „harcedzett erős férfiak, fegyverhordozó férfiak”, akik nem először vannak a harcban, imádkoznak. Miért kiáltanak ezek harc közben Istenhez? Világos a felelet! Mert rájöttek a titokra: Egyedül nem megy! Egyre erőtlenebbek vagyunk. Mert minden harc „idegháború”, a Jordán partján, vagy egy budapesti lakásban, vagy egy kórházi ágyon, vagy egy magányos szobácskában, vagy egy pedagógusotthonban, vagy bárhol, mindenhol igazán idegháború folyik. És az idegháborút bírni csak úgy lehet, ha felülről erőt kap az ember. És erőt csak imádság útján kap az ember.

Nem véletlen, hogy a magyar református egyházi irodalom bővölködik az imakönyvekben. Mondjátok, testvéreim, miért volt olyan népszerű a maga idejében Ráday Pál Lelki hódolása, majd az öreg Szikszai György imakönyve, majd a mi időnkben Ravasz Lászlónak a Hazafelé című kis könyve, vagy Muraközi Gyula Sionnak hegyén című imakönyve? Miért? Miért írtak ezek a lángelmék imakönyveket? Mert tudták, amit Rúben, Gád és Manassé fiai tudtak: a harcot csak imádsággal lehet kibírni. Isten népének harc közben is imádkoznia kell. Ez az Ige mai üzenete.

De ezen a ponton megszólal bennünk a mindig gyakorlatias modern ember, aki – sajátos – szereti még Isten üzenetét is a kritika mérlegére tenni! És ne bújunk ki ez elől, vessük fel a kérdést: Reális üzenet ez? Helyesen értelmezzük mi Isten Igéjét, amikor a régi törvény alapján ezt az isteni üzenetet olvassuk ki: A keresztyén embernek harc közben is imádkoznia kell!? Szabad a hit mércéjével, ebből a régi izráelita történeti epizódból modellt csinálni az Isten országa számára? Szabad meglátni benne a harcoló egyház és az imádkozó egyház (az ecclesia militans és ecclesia orans) egységét? Nem beleolvasás ez, nem délibábkergetés ez? Van ilyen? Reális üzenet ez, hogy harc közben is imádkozni kell?

Három példát mondok. Döntések el magatok!

A Szentek Szentjének, a mi Urunk Jézus Krisztusnak az egész élete ellenséges környezetben telt el. Ezt Bonhoeffer mondja róla! Ki nem tudja közülünk, hogy isteni küldetést teljesítve micsoda harcokat folytatott a mi üdvösségünkért.

– Csak egy felvillantás! Ott van az ötezer ember. Éhesek. Micsoda kihívás! – Na Jézus, mit csinálsz? – Ő tudta! A folytatást tudjátok.

– Jézus a Lázár sírja mellett áll. Uram, negyednapos, szaga van, ne kísérletezz vele. Micsoda kihívás! Itt aztán valóban összeütközik az Isten országa és a Sátán országa (a civitas Dei és a civitas Diaboli). Itt igen! Szaga van! Főlnézett az égre. Hálát adott a harc közben. A folytatást tudjátok...

– Jézus józanul érzi, közeledik az óra, már kirajzolódik előtte a keresztség, menni kell a Golgotára. Tanítványai alszanak. Fogalmuk sincs, mit csinál a Mester. A Mester imádkozik! Verejtékei mint a vércseppek. Készül a keresztre, és a kereszten is imádkozik. Győzelmi jelentéssel végzi! Elvégeztetett! Uram, elvégeztem, amiért küldtél! Mert közben ott volt az imádság! Nem csak a számonkérés: „Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engemet”, hanem a hitvalló imádság: „Atyám, a te kezeidbe teszem le az én lelkemet.” Jézus példájából hirdetnünk kell Isten népének, a hívő embernek, az engedelmisség útján járó embernek: Isten szolgájának harc közben is imádkoznia kell.

De hadd idézzem a mi reformátorunkat, Kálvin Jánost! Ki nem emlékszik rá, még kisgyermek korunkban hittanórán tanultuk, hogy milyen szokása volt Kálvinnak az Institutio, a kommentárjai, lelkigondozói levelei írása közben? Lekapta a fejről kis házi sapkáját és felsóhajtott: Dicsőség Istennek! Pedig micsoda harcai voltak! Kálvin az egyháztörténelem, sőt a világtörténelem egyik legmeggyötörtebb embere volt. Hogyan bírta ki egyáltalán – isteni csoda – az ötvennégy évet, amit élt? Harc közben imádkozott! A régi törvényből tanulta, mi az Isten országának a titka. Isten emberének harc közben is imádkoznia kell!

De még hadd mondjak egy nála is közelebbi példát. Bizonyára vannak ebben a gyülekezetben, ezekben a padokban, akik nagy hálaadással emlékeznek felejthetetlen professzorunkra, Victor Jánosra. Én a teológiai padokból gondolok vissza rá. Róla mondják, a teológián is nemegyszer megtörtént – lebilincselő, lenyűgöző előadása közben, amit úgy ittunk, mint száraz homok az esőt –, hogy olykor professzorunk egy-egy pillanatra elhallgatott. – Aha, lám, a zsenik is elvesztik a fonalat – gondolták azok, akik nem ismerték, de mi, akik ismertük, tudtuk, hogy szó sincs erről. Amikor Victor János itt a szószéken vagy a teológiai katedrán egy percre elhallgatott: imádkozott. Harc közben imádkozott, mert tudta, hogy a szószék is, a katedra is – hogy is mondja Barth Károly? – Isten országának igazi arénája. A szószék, amikor itt szalonképesen, kedvesen, testvéri közösségben ülünk együtt és Isten Igéjét hirdetjük, folyik bennünk, körülöttünk a Krisztus és az Antikrisztus harca. Azt akarja, hogy ne figyelj, azt akarja, hogy ne fogadd be, hogy utasítsd vissza. Nem akar kiengedni a kezéből! Itt folyik a harc. Victor János ezt tudta. Ezért harc közben imádkozott.

Te, testvérem, felfedezted-e már ezt a titkot? Mert a mai igehirdetésnek ez a lényege! Erre akar tanítani: Isten népének harc közben is imádkoznia kell.

Vessünk fel azért egy még valóságosabb kérdést! Érdemes-e, van-e értelme az imádságnak? Akkor, amikor te is nyugodtan elmondhatnád: Kérem, én már annyit imádkoztam! Kérem, én már régóta imádkozom! El is ment a kedvem az imádságtól. Nem is hiszek az imádság erejében.

Ezekért a testvéreinkért van elsősorban ez az igehirdetés. És természetesen azokért, akik még hisznek az imádság erejében. Hogy akik nem hisznek, akik feladták, akik lemondtak róla, fedezzék fel újra, hogy nem nekik van igazuk, hanem az Igének. Vagy hogy akik csinálják, újra erősödjenek meg. Érdemes tovább! Tovább, csak tovább! Mert van valami csodálatosan felemelő ebben a régi bibliai történetben! Figyeljünk fel rá!

Harc közben is! Mi az, hogy harc közben...? Miközben vagdalózol, veszekszel, véded az életed, az igazságodat? Igen, a Biblia Istenének kedves a harc közben mondott imádság! Miért? Hogy mondja az Ige? „Mert őbenne bíztak!” Mert Isten mindig ezt nézi. Nem a kicsiszolt liturgiát! Nem a papok csodás énekét, nem az áldozat bódító füstjét!

Mi van a szívedben? Az igazi istentisztelet emberi oldala ez: Bízni Istenben! És Isten felel. Kielezeten mondja az Ige: „mert az Istenhez kiáltanak harc közben – meghallgatá őket, mert őbenne bíztak. Előbb idéztük az imádság nagy hőst, Kálvint. Idézzük ezen a ponton Luthert, aki egyszer így prédikált az imádságról: Testvérek, tanuljatok imádkozni – most jön a sajtószerű lutheri stílus –, ne magatokban gubbasztani, fejeteket lógatni, csóválni, siránkozni, emésztő gondolatokkal magatokat gyötörni; jaj Istenem, jaj Istenem, mi lesz velem? Minek ez a sírás? Térdre – és még mond valami csúnyát is Luther –, lusta népség! Térdre, lusta népség! – mondta egykor a maga gyülekezetének. Kezeket, szíveket felemelni, imádkozzatok, mert – és itt van Luther Márton személyes bizonyosságtétele –, mert én valahányszor igazán imádkoztam, mindig többet kaptam, mint amit kértem!

Ó, Luther – sóhajtasz. 500 éve! De ha itt élt volna az Ady emlegette magyar pokolban? Kíváncsi lennék, akkor is tartaná azt, amit mond? Én azt hiszem, igen!

Testvéreim! Engedjétek meg, hadd kérdezzem meg: Mít csináltok harc közben? Te személy szerint mit csinálsz harc közben? Vagdalózol, sóhajtozol, magadat emészted, vagy felfedezted már, hogy a hívő embernek harc közben is imádkoznia kell?

Én azt hiszem, befejezhetjük prédikációnkat ezzel az óhajtással: Bárcsak felfedeznéd, bárcsak felfedezné egyházunk, bárcsak felfedezné a világ reformátussága, bárcsak felfedezné millecentenáriumot ünneplő magyar néptünk, hogy a győzelemnek egyetlen titka van: Harc közben is imádkozni kell. „Uram Isten, siess minket megsegíteni ily nagy szükségünkben, Krisztus Jézusért.” Ámen.

Erdélyi Géza

Hanva, Szlovákia

Az igaz tudomány

Alapige: 2Péter 1,5–6a

Bibliaolvasás: 2Péter 1,1–11

Az ókor embere előtt ismert és megszokott tanítási forma volt az erénylisták használata. A világ embere a felolvasott alapige hallatán bizonyára ilyen listára gondolt és gondol. Tegyük hozzá, az erkölcsi nevelésnek egyik jó módszerét kell látnunk ebben. Játékosan, „kérdézz, felelek” formájában is igyekeztek az ifjakkal az erényeket megismertetni és azokat tudatukban rögzíteni.

Azonban itt nem erénylistáról van szó, hanem a Lélek gyümölcseiről, a kegyelem ajándékairól, tehát többről van szó annál, amit a régiek az erénylistákon értettek. Ebből a többletből ma mindössze egyet emelünk ki: a tudományt, melyet a hit, valamint a jó cselekedetek összefüggésében kívánunk bemutatni.

I.

Az a tudomány, amelyről itt szó van, ismeretet jelent; mégpedig elsősorban gyakorlati ismeretet, azt a tudományt, amit konkrétan tennem kell, azt a tudományt, ami az Úr megismert akaratával megegyező.

Amint ti is hallhattátok, az egész igeszakaszban az apostol nem létismeretet sürget, hanem a mindennapi életünk helyzetében adandó helyes válaszok megfogalmazását és gyakorlását sürgeti. Így például ma az identitásukat elvesztett, sokszor perifériára szorított személyek iránt a szeretet szolgálatának a vállalását jelenti. Ez a tudomány ma egy felismert igazság melletti kiállást igényli, továbbá az átmenetileg uralkodó világnézetekkel és gyakorlattal szemben az evidens lelki, szellemi értékek vállalását sürgeti.

Nem nehéz felfedezni azt, hogy itt egy meghatározott életfelfogásról van szó, amely a helyes ismeret és a helyes tudás alapjain nyugszik.

Az a nagy kérdés, hogy milyen ismeretről, milyen tudásról, illetve bölcsességről van itt szó, amelyet azonban az apostol a maga részéről semmi esetben sem tart elhanyagolhatónak. Ez a test szerinti bölcsesség azonban magában hordozza a Teremtőtől való elszakadást, a Teremtőtől való rossz emancipáció kísértését.

Itt arról az ismeretről van szó, amely a Szentlélek által a Krisztussal való találkozásban születik. 1Kor 2,7 alapján tudjuk, hogy az Isten bölcsessége elrejtett bölcsesség, melyet annak jelent meg Isten, akit kiválasztott, melyet az ért meg, aki hitre jutott, s melyből az vonja le az erkölcsi következtetéseket, aki a Lélek erejét vette.

II.

Ti, kedves, fiatal testvéreim, az Úr szőlőskertjében végzendő nagy munkára készültek fel. Ezt a kertet is veszélyezteti a „gaz, a gyom”, vagyis a szeretetnélküliség torzító ereje, a bűn szennyező hatalma. A természet gyönyörű, az élet sűrűje viszont telve van torzulásokkal, érdekütközésekkel, sebeket okozó könnyörtelenséggel, gyakorta súlyos küzdelmekkel.

Titeket is megejthet majd a gazdagság kísértése, a hatalom és az uralkodás vágya, az önzés és a hiúság fertője. De éppen úgy megejthet a keserű tapasztalatok lefegyverző, erőt csapoló ténye: a megkeseredés... Ne kérdezzétek kétségbeesve: mit tegyünk? Mit szóljunk, merre induljunk?!!! Ezért már most könyörögjete naponta nagyobb hitért, több erőért, hogy jó és igaz tudományért fáradozzatok, amely eligazít titeket s általatok másokat is az élet sűrűjében. Isten terveit csak a Lélek szerinti bölcsesség, az igaz tudomány képes felismerni. Ezért mondja Pál apostol: „nem akarok tudni közöttek másról, csak a Krisztusról, mégpedig a megfeszítettről” Ő az Isten tervének és bölcsességének megtestesítője. Ezért az ő teljesebb ismeretére törekedjete szüntelen.

Majd arra vezessétek a rátok bízottakat. Ha így lesz, más lesz az élet és más lesz az egyház képe. A nemrég feltűnt istenes költőnk, Fazakas László, ezt írja egyik verssorában.

Az egyház a világ sminkje,
látnátok csak nélküle!

Isten népe nélkül bizony szegényebb és rútabb lenne a mi világunk. Ennek a világnak arra van szüksége, hogy kiábrázolódjék rajtunk és bennünk a Krisztus. Ámen.

(Tanévnnyitó istentisztelet. Komárom, 1996. IX. 29.)

Ifj. Fekete János

Vigyázzatok!

Alapige: Sofóniás 21,10–13
Bibliaviasás: Máté 25,1–13

Amikor ez az ítéletes prófécia most elhangzik, akkor egy országot látunk magunk előtt, amely tele van vallási és társadalmi bűnökkel. Sofóniás 1,1–6-ból azt hallottuk, hogy Júda és Jeruzsálem, vagyis az egész ország a szövetségi hűtlenség miatt ítélet alatt áll. A nép nem vette komolyan Isten parancsát, melyet szólt prófétája által: „Ne járjatok idegen istenek után, azoknak a népeknek istenei közül, akik körülöttetek vannak” (5Móz 6,14).

De nemcsak az ország, hanem az országot vezető királyi udvar is ítélet alatt áll. És mindaz, ami ebben az udvarban történt vagy történik, a szövetségi hűtlenség következménye. Ezek olyan dolgok, amelyek bár kis bűnöknek tűnnek, de amelyek következtében a hit megüresedése is bekövetkezett. Mert ha a hit megüresedik vagy meggyengül, akkor eltűnik az erkölcs, akkor a jog és az igazság gyakorlása helyett a közélet megromlik és az Istenre figyelő ember lelkében az értékrendek felcserélődnek, az élő és cselekvő Isten helyét átveszi a földi kincsek utáni kalmár szellemében történő vad rohanás, ami az anyagiasságban csapódik le, és ami megbénítja a lelkeket. A mai textusunkban éppen erről van szó. Arról az emberről, arról a népről van szó, aki és amely már nem veszi

észre, hogy tökéletesen együtt munkálkodik vagy összedolgozik az országot vezető büns hatalommal.

I.

Drámaivá válik az ember élete, mert „azon a napon – az ítélet napján – azt mondja az Úr”. Mit mond az Úr? Három fájdalmas szót, amelyek Isten ítéletének előjelei a városban és a népen. E három szó így hangzik: kiáltás, jajgatás, recsegés.

Jeruzsálem abban az időben biztos vár volt, olyan erődtény, mely biztonságos védelmet nyújtott lakói számára. Három oldalról meredek sziklák fala védte. Az északi oldal, amelyen a Hal-kapu is volt, a júdeai hegyvel volt összekapcsolva. Maga a kapu nevét a tenger felől érkező halászkótlól kapta, akik itt árulták a halak sokaságát.

Az egyre jobban fellendülő kereskedelem, az egységes pénz hiánya, az emberek hirtelen meggazdagodási vágya alakítja ki azt a kalmárszellemet, amely súlyosan fertőzi, sőt bűnbe sodorja az egész társadalmi életet. A királyi udvar látszólag kis bünei kivétlődnek a város kapujáig, s rávetítődnek a népre. A városnak ez az északi része nem csak a város létfenntartásában, a kereskedelem lebonyolításában, a külvilággal való kapcsolattartásban játszott szerepet, hanem számos esetben az ellenséges támadók célpontjává vált. Az északi oldal a kapuval együtt sebezhető volt. A támadó mindig a létfenntartáshoz szükséges szálakat vágja el, és gazdaságilag bénítja meg megtámadott ellenfelét. Most ez a veszedelmes ellenség közeledik Jeruzsálem felé.

Hogy kik a támadók és mikor fognak rátörni a városra, az főleg a népet érdekli, de pontos választ senki sem tud erre adni. Ami biztos, az az, hogy Isten eszközt talál majd ítéletének végrehajtására. A nép szeretné tudni az időt, de Isten elrejti előlük. Egyedül ő tudja, hogy mikor következik be az ítélet. Azon a napon a nép csak kiálthat, de ez a kiáltás behallatszik majd az új városba.

A katasztrófa megjelenítése fokozódik. Az a lárma, ami a kapuban csak kiáltás, most a második kerületben, az új városban, mely a késő királyi korban a templomtól északnyugatra épült, visszhangzik és felerősödik. Ebben a városrészben köztudomás szerint nemcsak pénzpiac volt, hanem lakóhelyek is, vagyis sziklába vájt olyan mélyedések, odúk, sötét zugok és búvóhelyek, amelyek tökéletesen szolgálták a kalmárszellem terjedését.

Ami a kapukban kiáltás, az most jajkiáltás, nyögés, panasz és jajgatás lesz bent, a völgybe mélyen lenyúló városban. A völgyben lakó üzletemberek, kereskedők, kalmárok, az ezüstárusok mind megsemmisülnek, kivágattatnak. A fenyítés azért éri őket, mert a kereskedéshez és a pénzméréshez való hozzáállásuk olyan volt, mint azoké, akikről Ámós 8,5-ben ezt olvassuk: csalás, lopás, zsarolás volt a mesterségük, akiknek a szemében az ember csak kizsákmányolásra való tárgy. És ha Mikeással együtt kérdezzük: „Vannak-e még a gonosznak házában hamissággal gyűjtött kincsek?” (Mik 6,10a) – akkor ma ezen mi nem csak elgondolkozunk, hanem magunk köré nézünk, a városra nézünk és kimondjuk, hogy ezt a kalmárszellemet érezzük naponta. A miénk ez a kiáltás, ez a jajgatás, ez a nyögés.

Textusunkból tisztán érződik, hogy mindaz, ami a királyi udvarban történik, meghatározza a nép mindennapi életét. A kaputól kezdve hangosodik a kiáltás, az újvárosban át egyre hangosabban közeledik a lárma. Merre közeledik ez a zaj? De még mielőtt a két-ségbeesés szava célhoz érne, Igénk szerint ennél még nagyobb dolog történik.

A kiáltás és a jajgatás most már drámai fordulatot vesz, és ha eddig a nép kiáltott a veszedelem miatt, most nagy recsegés hallszik a halmokról, a magaslatról.

Előbb említettem, hogy a város biztos erődtény volt. Jeruzsálem kemény sziklakőre épült város. Erről a halomról van szó Igénkben. A végső katasztrófa jele az, ami a

recsegésben van. A bűn miatt megroppan, megreccsen a város, a nép miatt romlásnak indul a város alapja. Mert amikor Isten felülről recsegést hallat, akkor lent a völgyben vagy a városban csak jajkiáltás lehet a válasz. A szövetségi hűtlenség és annak következményei miatt az egész városban, a királyi udvarban is, azon a napon teljes lesz a hangorkán és a kétségbeesett kiabálás. Ebbe a zajba szól bele Isten, és bejelenti a büntetést: elpusztul a város, és elpusztul Jeruzsálem népe.

II.

A kérdés az volt, hogy vajon merre közeledik a kiáltás és a jajgatás. Igénk tisztán és talán meglepően válaszol: a királyi udvar és a királyi ház felé közeledik a kiáltás. Ahonnan kicsapódtak a látszólag kis bűnök, oda közeledik a kiáltás. Akiken kultuszi tisztátalanság van, akik idegen divatot majmolnak, akik hivatásuknak nem megfelelően cselekednek, akik nem válnak példává a nép előtt, akik prédálják a népet, akik az idegen szokások behozatalában és elterjesztésében jeleskedtek, azokról és azoknak szól az ítélet.

Azok felé, akik azt hiszik, hogy a bűnt sötét kamrába lehet rejtegetni, akik magukat önbiztonsággal áltatják és nyereség után vágynak. Igénk félreérthetetlenül rámutat azokra az emberekre, akiknek eddig jól ment a dolguk, de akik odáig fajultak, hogy saját képüket és magatartásukat próbálják ráerőszakolni Istenre.

Az egyik legveszedelmesebb bűn az önbiztonságban való alvás, mert az közömbösöset szül és cinikusan kimondja: „sem jót, sem rosszat nem cselekszik az Úr”, ezért én azt csinálhatok, amit akarok. Ez a közömbös ember talán azt hiszi, hogy van Isten, de tagadja azt, hogy a hitnek életformáló ereje van. Talán elhiszi, hogy van Isten, de nem hiszi, hogy Istennek van hatalma beleszólni az életbe, hogy ő az, aki jót vagy rosszat tesz. Egyszóval: fölényeskedik Istennel szemben, és az hiszi, hogy bűneit elrejtheti Isten elől.

De Isten megmutatja, hogy élő és cselekvő Úr. „És lesz abban az időben, kikutatom Jeruzsálemet a szövétnekkel.” E kép figyelmeztetés. Isten átkutat, átmotoz, áttapogat minden sarkot és minden zugot, hogy senki se kerülhesse el a büntetést.

Vajon minket hogy talál? Olyanoknak-e, mint az erő és tűz nélküli ízetlen és rossz bor, melyet ha sok ideig zavartalanul hagynak, saját seprőjén megalszik és nyúlóssá válik? Vagy anyagiásoknak-e, akik salakos, tisztátalan, önző gondolatokkal foglalkozunk? Vagy érzéketleneknek-e a magasabb rendű dolgok iránt?

Isten tisztán kimondja: az ilyen érzéketlen emberek nem maradhatnak büntetés nélkül, mint ahogy nem maradhatnak büntetés nélkül a munka nélkül, a mások kárán meggazdagodottak sem.

III.

Ami a 13. versben következik, az a jövő kilátástalansága: „Házakat építenek, de nem látják, szőlőket plántálnak, de nem isszák azoknak borát.” De ezzel szemben áll egy régi ígéret: „és amikor bevisz téged az Úr, a te Istened a földre, amely felől megesküdt a te atyáidnak, Ábrahámnak, Izsáknak és Jákóbnak, hogy ad néked nagy és szép városokat, amelyeket nem építettél, és minden jóval telt házakat, amelyeket nem te töltöttél meg ... szőlő- és olajfakerteket, amelyeket nem te plántáltál, de eszel és megelegszel” (5Móz 6,10–11). Ez az ígéret elhangzott ugyan, de a nép nem vigyázott magára és elfelejtkezett az Úrról (5Móz 6,12). Ímé, az ígéret megsemmisül és átokká válik. Az ígéretből ítélet lesz. Ez lesz a hitetlen, szövetséget felbontó jeruzsálemi lakosság és a lakosság vezető rétegének az osztályrésze. Azon a napon az ítélet bekövetkezik.

A kérdés számunkra az, hogy mi hogyan várjuk ezt a napot? Ha így, ahogy hallottuk, akkor nagy lesz a kiáltás, mint amilyen nagy volt Jeruzsálem város alapjának roppanása negyven évvel később, amikor észak felől nagy sereggel támadt Babilónia.

Számunkra azért időszerű ez a kérdés, mert éppen félreérthetetlenül rámutat ez az ítéletes prófécia az Istenhez vezető, kiváltképpen való útra. Ha az alap megroppan és megromlik, akkor új alapra van szükség, mivel a városról és a városban lakókról Isten nem mond le. Ezt az új alapot hozta számunkra Jézus Krisztus. „Mondom néked, hogy te Péter vagy, és ezen a kősziklán építem fel az én anyaszentegyházamat, és a pokol kapui sem vesznek rajta diadalmat” (Mt 16,18).

Minket azért állított Isten erre az alapra, hogy vigyázzunk az egyházra és az egyház tagjaira. Vigyázásunkban állandóan figyeljünk arra a népre, amely reánk bízott, hirdetvén és figyelmeztetvén arra mindenkit, hogy „sem a napot, sem az órát nem tudjátok, amilyen az embernek Fia eljő” (Mt 25,13).

A kiáltásban, a jajgatásban, recsegésben az önbiztonságban alvó nép számára most már Istentől, felülről gyógyulásként jön a kiáltás: vigyázzatok! Ámen.

Kováts László

Jó nekünk itt lenni

Alapige: Márk 9,4–5

Bibliaolvasás: Zsoltárok 84,1–13

A Szentírásban sok magas helyet találunk, amelyek Isten nagy tetteinek színhelyei. Hadd említsem meg ezek közül a legfontosabbakat. Kezdem mindjárt a Sínai-heggyel, ahol Isten a Törvényt, a Tízparancsolatot adta Mózesnek, és folytassam azzal, hogy számunkra a legdrágább és a legtöbbet jelentő hegy Krisztus Urunk szenvedésének hegye, a Golgota. De más hegyekről is olvasunk a Bibliában. Ott van pl. az Ararát, ahol a Noé bárkája maradt az özönvíz után, vagy a Hóreb, ahol az Úr először jelent meg Mózesnek. A mai szent Igénk eseményei is egy magas hegyen mentek végbe. Ennek a hegynek a nevét az evangélium nem jegyzi fel, de a hagyomány úgy tartja, hogy ez a Tábor hegy volt. Nagy dolog történt a Tábor hegyen! Jézus néhány tanítványának megmutatta isteni dicsőségét. Péterrel, Jakabbal és Jánossal felment a hegyre. Amint fenn a hegyen e három tanítvány ránézett Jézusra, másnak látta, mint amilyen addig volt: arca ragyogott, mint a nap, ruhája fehér volt, mint a hó. Mennyire elcsodálkozhattak a tanítványok, mikor így elváltozva látták. De még jobban elcsodálkoztak, amikor az Ószövetség két legnagyobb férfija: Mózes és Illés megjelent és beszélt Jézussal. Honnan jöttek? Erre a kérdésre csak egy felelet van: a mennyből. Hogyan jöttek? Isten tudja, miként. Elég az, hogy ott voltak, s láttukra Péter felkiáltott: „Mester, jó nekünk itt lenni: csináljunk azért három hajlékot, neked egyet, Mózesnek is egyet, Illésnek is egyet.” Majd mindnyájukat felhő borította be, s a felhőből Isten szava hangzott: „Ez az én szerelmes Fiam, őt hallgassátok.” Amikor a felhő eloszlása után a tanítványok szétnéztek, már csak Jézust látták egyedül, s őt is olyannak, amilyen máskor szokott lenni. Alájöttek a hegyről, de ereszkedés közben Jézus figyelmeztette őket, hogy feltámadásáig ne beszéljenek a látottakról. Ez történt a Tábor hegyen. Erről az eseményről éneklí a hozsánna: „Fönn a Tábor ormain, hol fénylik áldott orcája, könnyen gyógyul ott a kín.”

Minket azonban most a Péter felkiáltása érdekel: „Jó nekünk itt lenni.” Jó volt bizony az Isten Fia és az idvezült szentek társaságában minden földi bajtól és büntől megszabadulva a mennyország küszöbén állni. Szerettek volna három hajlékot építeni a három nagy jelenlevőnek, szerettek volna mindörökké ott maradni. De nem lehetett. Mind-

azonáltal, mikor a hegyről alájöttek, s azután is egész életükben, érezték édes ízét a láttaknak: az Úr megdicsőülésének.

I.

Mi is szeretünk olyan helyen lenni, ahol jó nekünk. Ahol nem kínoz sem bűn, sem baj, sem fájdalom. Tudjuk, hogy fenn a mennyben ilyen helyre jutunk. De mi már itt e földön szeretnénk ilyen helyen élni. Állandóan nem élhetünk, de némelykor mi is lehetünk ilyen helyen. Mi is kapaszkodhatunk fel magas hegyre, ahol jó nekünk lenni, ahol jól érezzük magunkat. Milyen ez a magas hegy? A Cseresznyés, az Isztáng vagy a Cigla? Nem ezek, hanem az a hegy, ahová Jézus visz fel bennünket, s ahol Jézus is velünk van. Ez a hegy pedig csak az lehet, ahol most vagyunk, a templom dombja, maga az Isten háza. Jézus azt mondja, hogy „ahol ketten vagy hárman egybegyűlnek az én nevemben, ott vagyok én közöttük”. Itt legtöbbször nem ketten vagy hárman gyűlünk össze, hanem sokkal többen: hogyné volna hát jelen Jézus velünk? A hívő szív érzi is jelenlétét, s azt mondja, hogy „jó nekünk itt lenni”. „Valahányszor a templomot nézem, lelkemet emelkedni érzem, az emberek oda szoktak járni gondjaik közt enyhülést várni. A harangok csengő-bongó nyelve aggot, ifjat hívogat e helyre, s ó, be kész rá menni valamennyi e hajlékban vigasztalást venni.” A templomban azt az enyhülést, azt a vigasztalást érezzük, amelyet Péter és társai a megdicsőülés hegyén éreztek.

Tehát jó nekünk e dombon, e házban Jézussal lennünk. S mi nem kell három hajlékot építsünk, a mi számunkra készen áll e három hajlék. Ez a templom, az Isten háza jelenti mind a három hajlékot: a Mózes hajlékát, az Illés hajlékát és a Jézus hajlékát. És jelenti végül a mi hajlékunkat, mert a Mózes, Illés és a Jézus hajléka a mi hajlékunk is. Benne kell lakoznunk, belé kell járnunk és szeretnünk kell. Csak ha ezek így vannak, akkor érezzük és mondhatjuk, hogy jó nekünk itt lenni.

Mózesnek nagy tette volt, hogy Izráel fiait kihozta az egyiptomi szolgaságból s a pusztai vándorlás nehézségei között vezette. De legnagyobb tette mégis az volt, hogy Isten kezéből átvette a Törvényt, a Tízparancsolatot, s kihirdette a népnek és kötelezte a népet a törvény megtartására. Tehát Mózes és az Isten törvénye egyek. Ahol jelen van Mózes, jelen van a Törvény. Így Mózes hajléka a törvény hajléka. Itt a templomban sokszor halljuk Isten törvényét, a Tízparancsolatot vagy ennek valamelyik részét, ezt vagy azt a parancsolatot.

Miért hirdetteti Isten a Törvényt? Hogy útmutató legyen életünk útján. Erre menjtek, így éljétek, ezt tegyétek, ha élni akartok. És jó útjelző: „A törvény szent, a parancsolat szent, jó és igaz” (Róm 7,12) – mondja Pál apostol. Ezért tanítjuk meg a Tízparancsolatra már a vallásórás gyermekeinket, ezért vesszük elő újból a konfirmációoktatás alkalmával és tanítjuk meg a Tízparancsolat magyarázatát, s ezért állítjuk híveink elé felnőtt korukban is Istennek a Tízparancsolatban összefoglalt törvényét.

Vannak, akik azt mondják, hogy a Törvényt Jézus Krisztus betöltötte, ezért csak Krisztussal kell törődnünk, hagyjunk békét a Törvénynek. Mi mégis foglalkozunk vele, s templomunkat a Törvény hajlékának is mondjuk, mert a Törvény szent, Isten házából pedig semmiféle szent dolgot sem szabad kiszorítani. A Törvény Istent a maga teljes hatalmában és szentségében mutatja. Sehol másutt nem lehet Isten hatalmát és szentségét olyan élesen látni, mint a Tízparancsolatban. „Ne legyenek néked idegen isteneid énelőttem. Az Úrnak, a te Istenednek nevét hiába fel ne vedd. Megbüntetem az Atyák vétkeit a fiakban harmad- és negyedigigen, akik engem gyűlölnék, de irgalmasságot cselekszem ezerígigen azokkal, akik engem szeretnek és az én parancsolataimat megtartják.” – Csak ezt a három dolgot említettem meg most a Tízparancsolatból. Mondjátok meg, nem fontos dolgok ezek? Ezeknek ismerete nélkül lehetnénk-e vallásosak? Nincs igazuk tehát azok-

nak, akik azt állítják, hogy Krisztus után nincs többé szükség a Törvényre. Krisztus után is fontos útjelző az istenes élet útján. Krisztus megnyitja szemünket ez útjelző meglátására, s felindítja akaratunkat a követésére.

De mi mégsem arra megyünk, amerre e fontos útjelző mutat. Mert nagyon gyakran nem mi cselekedszük, hanem a bennünk lakozó bűn. Nagy baj ez, de hogy e bajnak orvosságát találjuk, szükséges, hogy tisztában legyünk bűneinkkel, hogy ismerjük bűneinket, mert ismeretlen ellenség ellen nem tudunk harcolni. A bűn ismerete a Törvény által van. A Tízparancsolat megmutatja: ilyennek kell lenned, erre kell menned. Te észreveszed, jaj, nem vagyok ilyen, jaj, éppen az ellenkező irányban haladok: mi lesz velem? De ha ide eljutsz, már keresed a bajból a szabadulást, s Jézushoz tudsz folyamodni segítségért. A Törvény juttat el ide, a Mózes által kihirdetett isteni Törvény. Szükséges tehát a parancsolatokkal is foglalkoznunk; szükséges, hogy az Isten háza a Mózes hajléka is legyen, szükséges, hogy itt legyen velünk Mózes is és tanítson minket Isten dicsőségére, bünt büntető hatalmára, hogy megismertesse velünk bűneinket, megijesszen velünk és szabadító Krisztusunkhoz irányítson. Jó nekünk itt lennünk, jó és hasznos dolog, ha a Mózes beszédeire is hallgatunk.

II.

De az Illés beszéde sem hiábavaló, ezért az Illés hajlékát is fel kell fedoznünk az Isten házában. Ki volt Illés? Isten rettenthetetlen hőse, aki az elfajult és elvetemedett nemzetség közepette megállt Isten mellett. Nem volt könnyű megállania. Isten oltárait lerontották, Isten prófétáit fegyverrel ölték meg a bálványimádók, egyedül csak Illés maradt meg, és őt is halálra keresték. És mégis megállott Isten mellett, és nem tagadta, bátran megmondta, hogy Isten mellett áll. Ki volt Illés? Az igazság embere, aki a királynak is azt merete mondani, hogy a Nábót megöletéséért és szőleje elrablásáért az ebek fogják felnyalni a vérért. Ki volt Illés? A könyörület embere, aki az éhség idején a vékából ki nem fogyó liszttel és a korszóbból ki nem apadó olajjal táplálta a sareptai özvegyet és fiát. Ki volt Illés? Isten rendkívül megbecsült választottja, aki nem látott halált, mivel halál nélkül, tüzes szekéren ment fel a mennyekbe. De ez csak néhány szó, sokkal többet lehetne mondani róla. Olvassátok el magatok a történetét a Szentírásból.

Szükségünk van-e az Illés tanítására? Igen, nagy szükségünk van rá. Meg kell tanulnunk tőle megállani Isten mellett. Sok ember elhagyta már Isten szövetségét, sok szívben leomlottak már az Úr oltárai, sokan vannak, akik ma még Isten mellett vannak, de félnek a világtól; lehet, hogy téged is ijeszt vagy csábít a világ, hogy hagyd ott Istent. Illés tanít, hogy állj meg mellette, ne félj, hogy elér a veszedelem, az Úr elrejt előle; ne félj, hogy megéhezel, az Úr a hollók által is táplálhat és táplál is. Tanít Illés igaznak lenni és igazat mondani, még annak is megmondani az igazat, akinek nem tetszik Isten igazsága; tanít megdorgálni a gonoszt, még akkor is, ha igazságunk esetleg veszedelmet jelent számunkra. A könyörületességre nézve is példát kell vennünk tőle. Mikor mindenki csak a maga lisztjére és a maga olajára gondol, akkor nagy szükség van olyan emberekre, akik az özvegyek és árvák vagy más nyomorultak lisztjének a gondját is szívükön hordozzák. Aki így tanul Illéstől, az érzi, tudja, hogy Isten előtt éppen olyan megbecsült, mint Illés, s ha nem is tüzes szekéren, de mégis éppen oda jut, ahol Illés van.

Ennek az Illésnek hajléka is jelen van templomunkban. Itt Illés prófétáról is szoktunk olykor hallani, de ha nem kimondottan róla van is szó, az Ige akkor is azt tanítja, amit ő tanít, s aki jól tanul, hasonlítani fog Illéshez. Nem lesz olyan bátor, igaz és kegyes, mint ő, de mégis hasonlítani fog hozzá.

III.

A megdicsőülés hegyére Mózes és Illés eljöttek Jézushoz és beszéltek vele. Az eseményeket nem lehet tudni, de minden bizonnyal Jézus hívta őket oda. Úgy mondhatnánk, hogy magához rendelte őket. Mit jelent ez? Azt, hogy Krisztus nagyobb, mint Mózes és Illés. A tanítványoknak nem azért volt jó a hegyen lenni, mert ott volt Mózes és Illés, hanem mert ott volt Jézus. Nekünk is ez jó. Jó a két nagy próféta tanítását hallanunk, de legjobb a Jézus tanítását hallani. Azért jó nekünk Isten házában lenni, mert ez a Jézus hajléka, ahol Urunk együtt van velünk. A Mózes és Illés tanítását tanítja ő is, de még sokkal többet tanít náluknál. A törvény jó, a parancsolat jó, szent és igaz – mondja ő is, a törvényből egy jóta vagy egy pontocska el nem múlik, de ti be nem teljesíthetitek, mert örökké csak a test dolgaira gondoltok, a test gondolata pedig ellenségeskedés Isten ellen. Így pedig, jaj, nem is jó beszélni róla, hogy mi vár rátok. De itt vagyok én – szól Jézus –, jöjjetek énhez, higgyetek Istenben és higgyetek énbennem, szeressétek Istent, szeressétek engem, és minden javatokra lesz. Leveszem rólatok a törvény átkát, s helyette Isten bocsánatát adom néktek. Ezt mondja Jézus! Azt adja Jézus, amit Mózes és Illés nem tud elmondani még kevésbé tud megadni. Nem jó hallanod ezt? Nem jó tudnod, hogy templomunk a Jézus hajléka? Nem jó nekünk itt Jézussal lenni? Jó bizony, mert még többet is hallunk: az Illés beszédének folytatását. Hogy Illés hős volt, mert a fenyegetések és veszedelmek között megállott Isten mellett, de én nagyobb hős vagyok – mondja Jézus –, mert a kereszten is megálltam melletted. Ez nem dicsekvés, csak a tiszta igazság kifejezése. Érettetek álltam meg, érettetek voltam hős, nem magamért. S mi mondjuk tovább: Illés igaz ember volt, de igazsága messze elmaradt a Jézus igazsága mellett. Illés igazságában emberi indulatára is hallgatott, s a Kármel hegyen a Baál papjait elpusztította. Jézus Krisztus nem azért jött, hogy elveszítse az emberek lelkét, hanem hogy megtartsa. Illés kenyérral táplálta a sareptai özvegyet, Jézus Krisztus a mennyei kenyérral és az örök élet kösziklájából kifolyó vízzel táplálja híveit. Illésért az Úr tüzes szekeret küldött. Jézusnak nem volt szüksége semmiféle szekérre, a maga erejéből emelkedett fel az égbe. Ez a Jézus a mi lakótársunk, s olyan lakótárs, aki látja és betölti híven minden szükségünket.

Hogyne volna hát nekünk jó itt lenni vele?

Péter és János szerettek volna három hajlékot építeni, és szerettek volna mindig együtt maradni Mózesrel, Illéssel és főként Jézussal... Ez a kívánságuk akkor nem teljesedett be, de később, mikor odaköltöztek, ahol Mózes és Illés van, beteljesedett. Hát a mi számunkra hogy áll a dolog? Úgy, hogy amikor mi is odaköltözünk, mi is együtt leszünk mindörökké Jézussal, Mózesrel és Illéssel, Péterrel és a többiekkel. „Ó, mily dicső, Uram, mit érezek, szüntelen ott csak teveled leszek” – szól erről a boldog időről a szép hozsánna. De a mi számunkra egy helyen, egy fedél alatt áll ma is a három hajlék. Ez a ház, az Úr háza itt a templomdombon. Itt a templomban, az angyalok és idvezült lelkek társaságában együtt vagyunk Mózesrel, Illéssel, de együtt vagyunk Urunkkal, Jézussal. A Jézus szavát halljuk, mely sokkal tökéletesebb és gazdagabb, mint a Mózes és Illés tanítása együttvéve.

Nem elég azonban, ha Isten háza a Jézus, Illés és Mózes hajléka. Nekünk ebből csak akkor van hasznunk, ha egyúttal a mi hajlékunk is. Arra van szükségünk, hogy otthon érezzük magunkat a templomban, mindig úgy jöjjünk, mint haza, és mindig a viszontlátás reményében hagyjuk el a templomot. Így a látható és láthatatlan jelenlevők társaságában mindig nagyon jó lesz nekünk itt lenni. Ámen.

A hívás

Alapige: 1Mózes 12,1–9
Bibliolvasás: Máté 20,1–16

„Megáldatnak benned a föld minden nemzetségei.” Jó, hogy itt van a Biblia, amiben ilyet olvashatunk. A föld minden nemzetsége kifejezést hallva, az újságolvasó mai ember közismerten csak sötétlátásra hajlik. A különböző nemzetek közti feszültségek, nyílt vagy titkos konfliktusok, fenyegetések, gyalázkodások, kontinensek közti szembenállások mutatják, hogy milyen robbanékony tartózkodási hely a bolygó, amelyen élünk.

Ha napjainkban, a déli hírekben a rádióban majdnem rendszeresen elhangzik a figyelmeztetés, hogy kirándulásainkon az erdőtüzek elkerülésére bánjunk óvatosan a gyufával, eldobott cigarettavéggel, akkor egyszerre világos lesz a hallgató számára, hogy az erdőtüzekon kívül mennyi másféle tűzveszély is van ezen a földön. Sokan gondolnak arra, hogy végre itt volna az ideje az embereket a reggeli, déli és esti hírekben arra is figyelmeztetni, hogy nem jó dolog ezen a földön a tűzzel játszani, mert nem csupán az erdő, hanem az egész világ tűzveszélyben van. Ha az óriási tömegben felhalmozott gyújtóanyagra gondolunk, amit a földön, föld felett és alatt tárolnak, akkor az ember egyszerűen nem is meri már a világ jövőjét elképzelni.

S íme, felnyitjuk a Bibliánkat, és pillantásunk erre az Igére esik: „Megáldatnak benned a föld nemzetségei.”

Igaz, hogy ezek a szavak 4000 évvel ezelőtt kezdtek az ember nyelvének formát öltetni, és mi volt akkor a földön? Nem volt akkor eldobható gyufa és cigaretta. Nem volt akkor az atom általi megsemmisülés lehetősége. De akkor sem volt minden rendjén a világban és annak népei között.

A felolvasott bibliai helyen először találkozunk egy férfi nevével, akit Ábrahámnak hívtak, aki Káldeában, az Úr városában lakik. Nagy kiterjedésű ásatások folytak évtizedekig e helyen, ahol bepillantást lehetett nyerni Ábrahám hazájába, amely az Eufrátesz folyótól délre, a Perzsa-öbölhöz közel feküdt. Az itt folyó kiterjedt kereskedelem erőssé és gazdaggá tette e helyet. Hét kapu vezetett a világtájak különböző irányai felé, ahonnan hoztak és ahová vittek árut és kincseket. Az emberek kényelmesen laktak, tekintélyes házakban, tíz-húsz lakószobával, amiket a kényelem minden elképzelhető kellékével rendeztek be: párnás székekkel, szőnyegekkel, fafaragásokkal, mozaikkal. És mindezekkel együtt jó volt a vízellátás. A lakosság jelentős kulturális szinten állt, nem hiányzott a magasztos szépségről szóló költészet sem.

Az ásatások eredményei csillag- és holdkultuszra utalnak. A káldeai Úr lakói holdimádók voltak. A holdünnepségeken elevenen folytak a kultikus megnyilatkozások. Mesterséges hegy formájú templomaik oldalait teraszos kertek díszítették, melyeket elmes öntözőberendezésekkel tartottak frissen. A gyilkosan perzselő nappal ellentétben, a hold az éjszakák hűs és enyhét adó uralkodója volt.

De a Seregek Urának nevét, aki a földet és a tengert teremtette, elfelejtették. Isten földje pogánnyá lett. Vajon Isten beletörődik-e ebbe? Vajon Isten eredeti tervét a földdel és az emberekkel reménytelenül keresztezte a bűneset? Vajon az emberiség jövőjének fejlődése egy istentelen világ felé halad? És a világ Isten nélkül nem a véget jelent-e?

E kérdés elé állít minket ez a bibliai őstörténet. És íme, Isten válasza hangzik: „Megáldatnak benned a föld minden nemzetségei.”

Kedves testvéreim, tudjuk, hogy mit jelent és mit hoz magával „Ábrahám” itt felbukkanó neve. Egy újrakezdési folyamatról van itt szó. Egy beláthatatlan horderejű kezdetről. Isten Ábráhámmal – azt mondhatnánk – egy égi stop-jelzést gyűjt ki a világ teljes elsötétedése ellen. Abban az éjszakában, amely a földre ereszkedett, Isten most egy új fényt gyűjt meg.

Nem kevesebbről van itt szó, mint hogy jelen vagyunk Izráel elhívásánál, a hívő gyülekezet megalapításánál a földön. Isten azzal a titkos elhívási eljárással uralkodik, amibe csakis egyedül neki van betekintése. Isten az ő Izráelét, hívő gyülekezetét ennek az egynek elhívásával hozza létre.

Hogy miért éppen ezzel az Ábrahám nevű emberrel, azt senki sem tudja, még maga Ábrahám sem. Ábrahámmal, egy holdimádó nemzetséghez tartozó férfiúra esik egy szép nap Isten kifürkészhetetlen kiválasztó pillantása. „Megáldatnak tebenned a föld minden nemzetségei.” Nyilvánvaló, hogy Isten nem akarja megvonni áldását, sőt felajánlja azt minden népnek.

A káldeai Úrból származó férfi alakja felett különös egyszerűségnek a titka lebeg. Ábrahám mint a „hívók atyja” vonul be a szent történelembe. Isten azt akarja, hogy mindazok, akik utána élnek és hisznek, példát vehessenek róla. Ábrahám alakjában a jövő nemzedékei a hit ábécéjét kapják megtanulásra és gyakorlásra.

Igaz ugyan, hogy nem minden hívő Ábrahám. Ábrahám csak egy van. Ha azonban meg merjük húzni Ábráhámtól a mi életünkig az összekötő vonalat, akkor remélhetőleg észrevesszük a közte és a miközöttünk, valamint az ő szolgálata és a mi szolgálatunk közötti távolságot. De mindenesetre Ábrahám is, mint minden pogány és bűnös ember, egyedül annak a jóságából él, aki egy nap rátekint és szolgálatra hívja. „Benedd”, igen, benned, jól hallottad te, a káldeai Úrból származó ember, aki Ábrahám névre hallgatsz, „benedd áldatnak meg a föld minden nemzetségei”.

A történet nem említi, de nem csodálkoznánk ha erre a döbbenetes közlésre Ábrahám is úgy reagált volna, mint Mária, amikor megtudta, hogy ő lesz a világ megváltójának anyja és tehetetlenül így kiáltott fel: „Mí módon lesz ez, holott én férfit nem ismerek.” Ábrahám ugyan ismer egy asszonyt, de tudja róla, hogy a terméketlenség sorsát viseli, és ez a helyzet Ábrahám számára még titokzatosabbá teszi az Úr hívását. Ábrahám Istene még kiszámíthatatlanabb.

És most Ábrahám szolgálatra való elhívásával kapcsolatban emlékezzünk arra a felhívásra, amelyet a mai vasárnapra egyházunk zsinati tanácsa kijelölt: „Szolgálatra hívás.” Ma minden szószékből elhangzik ez a felhívás. És nem csak nálunk, hanem minden keresztyén templomban szükség van erre, ha az emberiség borzasztó bajaira gondolunk. Minden nép keresztyéneit hívja az Úr segítségére.

E sürgető vészjelzések hangzásakor fennállhat a mi hallóképességünk eltompulásának veszélye. Úgy járhatunk, mint amikor a város utcáin rohanó tűzoltóautó szirénájától egy pillanatra megijedünk, azután rögtön meg is nyugszunk attól a gondolattól, hogy a tűzoltóság és a rendőrség ott is van a baj helyszínén.

De ne áltassuk magunkat: Ha napjainkban ilyen riadó támad akár a közelünkben, akár a világ messze fekvő pontján, ahol segítségért kiáltanak, akkor ebben a veszélyben benne ég a mi házuk is. Közülünk bárki megbetegedhet, segítségre szorulhat, mindnyájan megöregszünk, és egy nap ápoló kézre szorulunk. Ma mindenkit személyesen kell érdekeljen az a tény, hogy nemzedékünk szolgálókészsége messze elmarad a segítségre szorultak mögött, mert a mai társadalomban nem a szolgálat, hanem a pénzkeresés áll első helyen.

De a többé-kevésbé önző belátás, hogy ti. mindenki saját érdekében hallja meg a felebarát megsegítésére szóló riadó hangját, mert eljöhét az idő, amikor az ember már

pénzért sem juthat egy kórházi ágyhoz vagy ápoláshoz, tehát még ez az elképzelés sem segíti a mai nemzedéket, hogy szolgálatra mozduljon.

Tudomásul kell vennünk, hogy amikor Ábrahám felé elhangzott ez a világra szóló szolgálatra megbízó felhívás, a Szentlélek erejével történt, és napjainkban ugyanennek a Léleknek az erejében bízhatunk, amely képes a fűleket hallóvá tenni, a szíveket örömmel megtölteni és a kezeket s a lábakat szolgálatra mozdítani. A világban a naponként egyre jobban tornyosuló bajok olyan hatalmas méreteket öltenek, hogy itt már csak Isten segíthet, aki mindnyájunkat szolgálatra hív. Emberi riadószirénák nem elégségesek a segítséghez. Ha Isten 4000 évvel ezelőtt, amikor őt senki sem kérte, a nemzetségek számára egy segítőt küldött, miért ne tehetné ezt ma is, amikor a hívők gyülekezete ezt komolyan kéri tőle?

Gondoljunk csak bátran arra, hogy most, amikor ezt az Ábrahám elhívásáról szóló régi történetet látjuk, Isten tekintete felénk irányul, minket is megszólít, ujjá ránk mutat. Még ha olyan nagy távolság van is köztünk és az egykori történés között, akkor is mihozzánk szól az Úr: „Megáldatnak benned a föld minden nemzetségei.”

„És monda az Úr Ábrahámnak: Eredj ki a te földedből és a te rokonságod közül és a te atyádnak házából a földre, amelyet én mutatok neked.” Házat és hazát, anyát és apát meg a rokonságot, mindent, ami kedves és drága neki, hagyjon el most Ábrahám.

Néhány dolog arra utal, hogy nehezebb esik az engedelmesség, de ennek ellenére elhagyja addigi hazáját, és az Eufrátesz mentén elindul észak felé, Háránba. Először apja, Tharé is velük megy, aki aztán Háránban meghal. Rokonságát sem hagyhatja teljesen hátra. Lótót, unokaöccsét is magával viszi, aki később még sokat fog hallatni magáról.

Így van ez, bizonyos dolgok elhagyásával jár, ha Ábrahám Istene szól. Isten elhívása a szolgálatra odaadást követel, áldozattal jár. Gondolatban hadd szálljunk egy pillanatra a Genezáret tavához, ahol 2000 évvel később ugyanaz az Isten négy halászt hív el a szolgálatra, és akikről így olvasunk: „Azok pedig azonnal otthagyván a hajót és atyjukat, követék őt” (Mt 4,22).

Pál is mondja a galáciabelieknek, hogy amikor Krisztus őt a pogányok közötti szolgálatra hívta, nem tanácskozott testtel és vérrel.

Úgy van hát, hogy a megszokottat, a meghittet mögöttünk hagyjuk, ha Ábrahám Istene szól. Saját terveinket keresztezi ez a szólítás, mert Isten útjai magasabbak, mint a mieink. Ez a megfordulás gyakran összeütközéshez vezet.

Egy édesanya mondta el egyszer, hogy szívesebben vette volna, ha leánya otthon marad s általa kap egy dolgos vőt a házba, ahelyett hogy Bázelen beiratkozzék az öregek ápolására kiképző diakonisszaintézetbe. És egy apa elmondta, hogy szívesebben látta volna a fiát tanulmányai elvégzése után egy nyugdíjt biztosító, városi gimnáziumi állásban, mintsem hogy az Kongóban vállaljon missziós tanítói állást.

Ez persze nem jelenti azt, hogy Ábrahám Istene minden esetben merev szabályként érvényesíti az otthon és a hozzátartozók elhagyását. Bizonyos körülmények között éppen azt kéri tőlünk, hogy maradjunk ott, ahol vagyunk, és a munkánkban, a családban s a körülöttünk élők között tegyünk bizonyosságot hitünkéről. Akit Isten elhív, az az ember néha úgy is átélheti az „elhagyást”, hogy odahaza meg nem értve és magányosan kitar hite mellett.

„És eredj a földre, amelyet én mutatok neked.” Ismerjük a kíváncsiakat, akik keserű szükségéből, mivel saját országukban nem találták meg megélhetésüket, más országba távoztak. Mások egyszerűen kalandvágyból hagyták el hazájukat.

De nem így Ábrahám. Amit tesz, arra nem a kalandvágy indítja, hanem a hitből fakadó engedelmesség. Igaz, hogy Isten nem nevezi meg Ábrahám jövődöbéli tartózkodó

dási helyét. De mégsem találomra indul vándorútra. Isten meg fogja neki mutatni az országot.

Isten nem vár tőle értelmetlen áldozatot. Meg fogja áldani Ábrahám engedelmességének útját. „Megáldalak téged és nagy nemzetté teszlek.” Ha Ábrahám nevét először el is felejtik honfitársai, de Isten az élet könyvébe írja be azt. Isten a maga évkönyveibe írja be Ábrahám nevét, hogy az Ábrahám neve ne essék áldozatul a feledésnek.

„Áldás leszel.” Isten áldása nem magánhasználatra rendeltetett. Áldássá kell hogy váljék a felebarát számára. Úgy is mondhatnánk: nem arra való, hogy megtartsuk magunknak, hanem hogy továbbadjuk azért, hogy Isten országa épüljön a földön és Isten nevét sok hálaadás dicsérje.

Sokan vannak, talán többen is, mint gondolnánk, napjainkban olyanok, akik másokért is élnek. Köztük vannak istentagadók is, akik életüket, erejüket, idejüket embertársaik között felmorzsolják. Talán be is akarják bizonyítani, hogy áldozatos étellel, de Isten nélkül is lehet valaki jótévő és emberbarát. Sok ilyen jótékonykodás van.

De az ilyenben nincs áldás, mert hiányzik az Isten iránti hálaadás. Hiányzik a bizonyosság, a felemelt ujj, amely Istenre mutat. Isten azonban meg akar áldani téged, hogy áldássá légy.

Nem a teljesítmény nagyságától és mennyiségétől függ a szolgálat és az ajándékozás értéke. A mérvadó az, hogy az ember kicsi vagy nagy erejét annak az Istennek a kezébe adja, akiről ezt mondja Jónatán Dávidnak: „Nem nehéz az Úrnak akár sok, akár kevés által cselekedni.” Ismerem egy asszonyt, aki még fiatal lány korában elveszítette egy balesetben mindkét lábát, és aki testének ilyen megcsontított maradékát Isten kezébe tette és már évtizedek óta egy keresztyén segítő otthonban a fehérmű-elosztó részleget gondozza. Szolgálatából olyan áldás árad, amit csak az ég angyalai tudnának felmérni.

Akárhol dolgozzék is valaki társadalmi hivatással vagy anélkül, névvel, ranggal vagy címmel vagy anélkül, egy a fontos, és pedig az, hogy Isten hívta őt és ő meghallotta a hívást. Egy ilyen élet, akár észreveszik, akár nem az emberek, Isten fénylő ígérete alatt áll: „Áldássá leszel.”

Csak mellékesnek tűnik a szövegben ez a megjegyzés: „Ábrahám pedig 75 esztendő volt, amikor kiment Háránból.” Ha az ősatyák idejében az átlagos életkor száz vagy százon felül volt is, Ábrahám, amikor az Úr elhívta, már idősödő férfi volt.

Ez a számszerű életkori adat számunkra értékes mutató az Isten országában végzett szolgálattal kapcsolatban. Vajon van-e szolgálati kor és korhatár? Általában az ifjak életében történik a szolgálatra való hívás, olyan embereknél, akik még hivatásválasztás előtt állnak, akik előtt még ott áll az élet. Lehetséges, hogy most közöttünk sokan azt gondolják szomorú lemondással: Már késő számomra. Ha 10, 30 vagy 50 évvel ezelőtt hallottam volna a hívást! De ha meglepődve is, tudomásul kell vennünk, hogy Isten hívása nyilvánvalóan nincs korhoz kötve. Nincs az ifjúsághoz és nincs az ún. legjobb korhoz kötve.

Tartozhatunk azokhoz, akiknek az Úr a szőlőskerti munkásokhoz hasonlóan a 11. órában még egy esélyt ad, hogy szolgálatába lépjünk. A papi hivatás területén is beszélnek ún. késői elhívásról. S ez így is van. Isten ismer korán és későn elhívottakat. Ismerünk olyan gyülekezeti tagokat, akik egész életükön át egy hivatalban vagy egy szolgálati helyen tevékenykedtek. S gyakran sóhajtoztak, mert nem látták életük értelmét, és csak a nyugdíjazásuk után ismerték meg az önkéntes szolgálat örömét és titkát. Aki ezekhez a késői elhívottakhoz tartozik, jó társaságban van. Ábrahámot 75 éves korában szólította meg az Úr, Ő egy későn elhívott ember volt. Ábrahám Istene másképpen kalkulál, mint egy nyugdíjintézet alkalmazottja.

Akár fiatal, akár öreg, akár egészen magas korú valaki, az elhívás esetében soha nincs késő áldássá lenni.

És végül olvassuk, hogy amikor Ábrahám az Isten által megmutatott helyre érkezett, Kánaánba jutott. A kánaáni nép pogány volt, nem kevésbé, mint Ábrahám eredeti hazájának lakói ott az Eufrátesz torkolatánál. Ábrahám építkezni kezdett Kánaánban. És mit kezdett építeni? Várost, tornyot, kutat az állatok számára, istállót és szérút, lakóhelyet az asszony és a rokonság számára?

Legszívesebben azt hallanánk ma, hogy Ábrahám iskolát épített a fejletlen bennszülöttek számára, s melléje egy kórházat. Ehelyett ez áll itt: „És Ábrahám oltárt épített ott az Úrnak, és segítségül hívta az Úr nevét.” Ez a legmegvetettebb szolgálat, amelyet minden időben olyan kevésbé értékelnek, s amelynek szolgálat voltát is kétségbe vonják. Amelyről nem tudják eldönteni, hogy egyáltalán szolgálat-e vagy csak valami dekoráció bizonyos életkörülmények között. Ábrahám ösatyát Isten prédikáló szolgálatra hívta, az Ige szolgálatára, oltári, istentiszteleti szolgálatra hívta Kánaán országába.

Kedves testvéreim, az Ábrahám elhívásáról szóló történet egy egészen személyes kérdés elé állít bennünket. Vajon Isten engem is megáld-e, én is áldássá leszek-e? Vagy Isten országában vannak munkanélküliek, alkalmatlanok, meg nem áldottak is?

Itt idéznünk kell Albert Schweitzer szavait, amiket az illető kérdezőknek mondott:

„Keressetek magatoknak egy mellékfoglalkozást! Nyissátok ki a szemeteket, keressétek az alkalmat, ahol egy embernek vagy az embereknek szervezett szolgálatban, valahol egy kis időre, egy kis barátságosságra, egy kis részvételre, egy kis munkára van szükség. Ne tartson vissza, ha várnod vagy kísérletezned kell. Légy családiasokra is felkészülve. De ne szalassz el egy mellékfoglalkozást, amiben te mint ember az embernek adsz valamit. Egész biztosan megtalálsz az alkalmat, ha igazán akarsz.”

Egész biztosan: ki van jelölve valahol számodra egy szolgálat. Még ha nem is az a nagy, egyszeri és megismételhetetlen nagy szolgálat, amire Ábrahám elhívást kapott. De bizonyára áldott lesz a te szolgálatod is. Senki sem alkalmatlan Isten országában a szolgálatra. Mivel Ábrahám Istene kegyelmes, mindnyájunk számára készen tart egy szolgálatot. Mert „megáldatnak benned a földnek minden nemzetségei”.

És most nemsokára hív minket a megterített asztalhoz, ahol meg akar erősíteni és áldani a szolgálatra! Ámen.

Fordította: Nagy Irén

Nagy József

A tanú testamentuma*

Alapige: 2Péter 1,12–21

Bibliolvasás: Márk 9,2–9

Rómára, a hétdombú városra lassan ráhull az éjszaka. A nagy város ingyenélői most oszolnak szét a nagycirkusz körbefutó lépcsőiről, ahonnan az alkonyban ordítva buzdították a császárt, aki tíz afrikai telivért hajtvá megnyerte a kocsiversenyt. A sötétkék égboltozatra lassan felkúszik a hold és megfürdik a Tiberis vizében, mely a nyári melegben párologva nyújtózik, kígyóként tekerődzik a tenger felé. Egy Alexandriából jövő gálya úszik fáradtan felfelé lenszövettel, arábiai fűszerekkel a hátán, mögötte egy másik karcsú hajó siet kikötője felé; a misenumi hajóraj jelzése karcsú testén. Matrózai lármája messze hallatszik.

Kilencvenedik születésnapja alkalmából e prédikáció közlésével kívánunk dr. Nagy József ny. theologiai professzornak, lelkeszi karunk doyenjének erőt, egészséget, Isten gazdag áldását.

Csak itt, a Via Appia ciprusai alatt honol mélységes csend. A tenger felől fúj a déli szél, s a susogó ciprusok elnyomják a léptek zaját. Mert a Circus Maximus, az Aventinus, a Palatinus, a Celius dombok lejtőiről sötétbe vesző alakok sietnek a Via Appiára. Mögöttük marad Nero palotája. Mögöttük a cirkusz, a paloták márványtömege; jobb kézről elmarad a Tiberis, elhal a nagyváros lármája, mely a Forum Cupidinisen a késő éjjeli órákig tombol. Amikor elhagyják a Scipiók sírjait, egyszerre otthon vannak. Csoportokba verődve haladnak tovább a még forró úton, és hirtelen eltűnnek a föld alá. Róma rettenetes időket él. És rettenetes időket él benne a Krisztust követők egyre nagyobbodó gyülekezete, akik közül már oly sokan lettek a circus maximus vadállatainak martalékává vagy lángoltak szurokba mártva Róma dombjain az őrző császár parancsából. Nero parancsára ezután sem hagy alább az üldözés, és a kis keresztyén táborra nehezedett Rómában a legtöbb gyűlölet, ők minden baj bűnbakjai. Már csak itt a föld alatt érezhetik biztonságban magukat: a halottak világában, a katakombákban. Most, ezen a vasárnapi éjszakán csak kevesen vannak együtt. Azok közül, akik sok évvel ezelőtt csatlakoztak az Úrhoz, már csak Andronikus és Junia, Ampliás, Orbán, Apelles, Heródion, Nárcissus, Persis, Rufus és az anyja van jelen. Priscilla és Akvila Efézusba mentek vissza, Epenétust, Máriát, aki olyan sokat munkálkodott az Úr ügyében, Stakhist, Aristobulust, Trifénát és Trifósát, Flegont, Merkuriust már elragadta az üldözés dühe közülük. Olimpiást és Filologust ma tépték szét a cirkuszban a vadállatok. És ahogy egymás után érkeznek ide a föld alá a mennyei világosságra vágyók, szolgák és szabadok, de mind az Úr foglyai, a füstölgő fáklyafényben szent csókkal köszönti az érkezőket az öreg apostol (Róm 16).

„Nekem már nem lesz időm hozzá – szól hozzájuk –, de reátok, fiatalokra bízom testamentumomat. Írjátok meg nevemben és helyettem a leveletem, és juttassátok el mindenfelé, ahol látjátok, hogy antikrisztus támad, hamis próféták tanítanak a nép között, akik veszedelmes eretnekséget akarnak majd becsempészni és az Urat, aki megváltotta őket, megtagadván, tehetetlenségetek miatt költött beszédekkel vásárt úznek majd belőletek (2Pt 2). Elmondom nektek, ami a szívemen fekszik, újra kérlek: írjátok majd meg, mintha én írtam volna, hogy mindenki, aki olvassa, igyekezzék majd elhívását és kiválasztását erőssé tenni, és meglátjátok, a sok szenvedés között is gazdagon fog adatni néktek a mi Urunk, Megtartónk, a Jézus Krisztus örök országába való bemenetel (2Pt 1,11). Ne vegyétek rossz néven, atyámfiai, szeretteim, hogy unos-untalan elismétlem ugyanazt az igazságot. Tudom, hogy valamennyien tisztában vagytok velem. Tudom, hogy nem mondok újdonságot számotokra. Tudom, hogy egy sincs közületek, aki ne tudná azokat, amiket mondok nektek, hogy megírjátok helyettem a levélben. Ne intézzétek el kézlegyintéssel azt az üzenetet, amit a ti öreg testvéretek mond most nektek, akinek a mi Urunk Jézus megjelentette, hogy hamarosan le kell tennie sátorházát.

Lássátok, most, amikor arra gondolok, hogy nemsokára elérkezik az én exodusom, amikor nemsokára ki kell mennem a halálból az életbe, nem akarok úgy elmenni közületek, hogy még egyszer ne kősse a szívetekre, még egyszer ne mondjam el életem legmegrázóbb pillanatának történetét és ezen át ne figyelmeztesselek arra, hogy amit mi, az apostolok mondunk, nem gyermekmesék vagy szép emberi bölcsességek, nem legendák vagy képzelet szülte történetek, hanem azoknak az eseményeknek a tudtul adása, amiket szemünkkel láttunk, fülünkkel hallottunk. Most, érezve halálom közeledtét, eszembe jut az első vallomásom, amit ott tettem apostoltársaim nevében a cézareai úton, hiszen ez az üzenet, amit unos-untalan, újra és újra szólanom kell, írnom kell, és amit testamentumként számotokra örökségül kell hagynom: Jézus Krisztus az Isten Fia. Erről tettem bizonyosságot a mennybemenetel utáni ünnepek alkalmával Jeruzsálemben. Ne mondjátok azt: hiszen tudjuk jól ezt az igazságot, nincs miért annyiszor ismételni! Mert éppen azért

olyan nehéz, annyi gonddal terhelt az emberi élet, mert ezt az egyetlen vigasztalást nem tudjuk eléggé életünk központi igazságává tenni. Éppen ez a szegeletkő hiányzik életünk sátorházából, éppen ez a fundamentum hiányzik alóla. Mert ha meg lenne ez a szegeletkövünk, ha ráépülne életünk erre a fundamentumra, akkor nem lenne az emberi élet olyan, amilyen, ha hihetnők ezt, minden lehetséges lenne a hívőknek, de látjuk, hogy alig lehetséges valami számunkra, mert éppen ezt nem hihetjük. Éppen ez a valóság, hogy Jézus az Isten Fia, hiányzik az életünkből.

Pedig azt mondjátok, hogy valamennyien tudjátok ezt, és talán éppen ez a baj. Hogy csak tudjátok. Nem hiszitek. Azaz erre a mennyei szózatra: »Ez az én szerelmes Fiam« – nem válaszoltok az életeteket minősítő hittel. Éppen ez hiányzik az életetekből. És megint jönnek olyan hamis próféták, akik az Urat Illésnek, Mózesnek, bölcs embernek, elveit halálával mepecsételő hősnek tartják, de nem hiszik, hogy ő a Krisztus, Isten szerelmes, szent Fia. Ezt az igazságot addig is csak nagyon kevesen tudták elhordozni, amíg Krisztus fel nem támadott. Én magam is hányszor elbotlottam, pedig ott voltam vele a hegyen, amikor felhangzott a mennyből a mi mennyei Atyánk szava: »Ez az én szerelmes Fiam, akiben én gyönyörködöm, őt hallgassátok!« És nemcsak időben, de hitben is megöregedve, csak most értem igazán, miért mondotta az én Uram, amikor hallottuk ezt a szózatot, hogy ne szóljunk róla senkinek, csak ha a halálból feltámad. De most, hogy ilyen tisztán látom és hiszem, nem mulaszthatom el, ha semmi újat sem mondanék is vele, utolsó üzenetemül ezt mondani nektek: Higgyétek el, hogy a mi Urunk Jézus Krisztus az Isten Fia! Higgyétek el, hogy ez az igazság és ez a valóság, hogy ez a bizonyosság rejti magában az ember üdvösségét. A mi Urunkra a szent hegyen rásugárzó dicsőségnek mindannyian részesei lehetünk, ha hiszünk benne, ha elvetve minden emberi okoskodást és az életünket környékező bűnt, egyedül erre az igazságra nézünk, egyedül ezt a szózatot fogadjuk el életünk vezérfonalául, egyedül ezt írjuk fel szívünk semmi mással fel nem cserélhető jelmondatául: Jézus Krisztus az Isten Fia.

Én ott voltam a hegyen Jakabbal és Jánossal, és a mennyei jelentés hatalma és boldogsága úgy eluralkodott szívemen, hogy el is mondtam: Milyen jó nekünk itt lenni! És most visszaemlékezve rá, ezt hagyom örökségül számotokra: ne felejtsetek el soha, hogy egyedül ott jó lenni, ahol Isten közel van, ahol az emberi nyomorúság sötét völgyében Isten dicsőségének hajnalcsillaga ragyog fel, ahol az emberi értelem mesterséges szövétneke helyett a Szentlélek napvilága ragyog és látunk, ahogy nem láttunk még soha! Én tudom, hogy mert nem ez az egyetlen igazság az életetek fundamentuma, fáradtatok el az életúton, fog el újra és újra az álom.

A bűn és a hitetlenség csábító álma, az emberi képzelődés és álmodozás karjai egyre szorosabban ölelnek át, az emberi álmodozás vizében gázoltok, »már a melletekig ér, egyre feljebb, míg egészen ellep«.

Ébredjetek hát fel! Kénytelen vagyok ugyanerre a szüntelenül ismételt igazságra való emlékeztetés által ébresztgetni titeket, mert nem akarom, hogy elaludjatok és amikor a ti Uratok hazajön, visszajön, számadásra von, amikor váratlanul megjelenik az emberi bölcsesség szövétnekének világánál alig derengő éjszakában, aludva, álmodozva találjon titeket. A mi Urunk Jézus Krisztus nyomában járó élet nem álmodozás, nem képzelgés, nem meseszöveg, nem a tejjel-mézszel folyó ország várása, hanem alkalom a szolgálatra. Emlékeztetek arra, hogy levelemben azt írtam nektek: »a vége mindennek közel« (1Pt 4,7a). Most is ezt mondom: ne halogassátok az Úr mellé való odaállásotokat! Higgyétek el nekem, aki ott voltam a szent hegyen: Jézus Krisztus az Isten Fia! Higgyétek el neki, hogy őt az Atya küldte, az Atya kente fel, hogy a szegényeknek evangéliumot hirdessen, hogy meghaljon a bűnösökért, hogy elhordozza az Isten bűnért való haragját, ami alatt minden ember összeroppanna, és ami alatt össze is roppanunk valamennyien, ha nem

lépünk ki az álomvízből, a kísértések örvényéből, a gondok háborgásából erre a vérrel öntözött fundamentumra: oda, ahol az Isten közelében egyedül jó lennie a bűnnel viaskodó nyomorult embernek. Kérlek: emlékezzetek meg erről és emlékeztessetek mindenkit a halálom után is; sohase felejtsetek el: az emberi élet akkor jut el az igazi valóságra, amikor a világ és a hitetlenség szerint meséknak, mesterkelt legendáknak ül fel, mert akkor fordul élete Isten irányába és éppen akkor, amikor Isten dicsőségének olyan közelségébe ér, hogy hallja a kijelentést: Ez az én szerelmes Fiam... – éppen akkor döbben rá arra a mérhetetlen és az ember minden ereje összeszedésével sem áthidalható távolságra, amely elválasztja őt Istentől. Ne bízzatok azért a magatok erejében. Legyetek józanok, lássátok meg, hogy az emberi élet döntő fordulója ott következett be a szent hegyen, amikor abban a szerelmes Fiában Isten minket is gyermekeivé fogadott, nem érdemből, hanem kegyelemből. És éppen azért, mert mi is Isten gyermekeivé lettünk, egész életünkben örömmel cézárei úton kell járnunk és bizonyosságot tennünk, hogy Jézus az Isten Fia. ”

Eddig szól a tanú testamentuma. Ez van ebben a nevében írott levélben, ebben a levlérszben; ez volt azokban az igékben, amikről ebben a gyülekezetben, Isten kegyelméből, bizonyosságot tehattunk, testvéreim! Semmivel sem több, csak ugyanannak a mennyei üzenetnek más és más helyzetben, más és más személyes élettapasztalatból, de ugyanazon hit szerint megszólaló bizonyágtétele. És a bizonyágtételek ekkora fellegetől körülveve vajon eljutottunk-e a szent hegyre, ahol Péter, Jakab és János hallották a mennyei szöveget?

Mert ide kell eljutnunk, testvéreim! Ez a szent hegy az a hely, ahol Isten kijelentése hangzik. Nem emberi bölcsesség hitető beszéde, nem mesterkelt mesék színes szövevénye, nem a képzelet szárnyain az álom világába való felrepülés ikaroszi kísérlete az, amit hallottunk és amivel szolgálni igyekeztünk. És amit szólottunk, nem magunktól, nem egyházi vagy tudományos parancsszóra, indíttásra szólottunk, hanem azért, mert hiszünk abban, hogy amikor és ahol Jézussal, a mennyei Atyánk egyszülött Fiával együtt vagyunk, ott és akkor a megdicsőülés hegyén vagyunk, még akkor is, ha az emberi élet külső körülményei a legnyomorultabb és legszánandóbb képet mutatnák is! Éppen ott, ahol halljuk és ahol hitünkkel ráfelelünk erre a kijelentésre: Jézus az Isten fia, éppen ott érezzük, hogy a Szentlélek Isten mennyei Atyánk közvetlen közelébe visz, hogy ebben a közelségben döbbenjünk rá arra a távolságra, amibe bűneink miatt jutottunk messze Istentől. Éppen a kijelentés szent hegyén érezzük, hogy milyen jó, mekkora boldogság itt lenni az Isten közelében, de éppen ez a közellét tölti el szívünket reszkető félelemmel, ha csak a magunk lehetőségeire gondolunk Isten hatalmával szemben. Éppen itt a szent hegyen lesz egészen „Immánuel”, egészen „velünk az Isten”, hogy annál jobban érezzük azt, hogy milyen szentségben él és uralkodik, hogy mekkora hatalom, akihez nem ér fel emberi tisztátalanság, és akinek szentségén tökéletesen megtörik a bűn mindenféle próbálkozása. És éppen itt a szent hegyen, éppen ott, ahol megérezzük, hogy Isten szava dönti el mindenben az emberi életet, éppen itt, amikor éreznünk kell, hogy mindent Isten végez, telik meg az életünk felelősséggel, lépünk az álmodozó tétlenségből, közönyből vagy tagadásból, passzivitásból a hálából cselekvő gyermek útjára: a cselekvés útjára. Éppen itt a szent hegyen, Isten dicsőségének fényénél látjuk világosan, hogy a mi személyünk és személyes felelősségünk is bekapcsolódik Isten munkájába. Mivel a Szentlélek által Isten cselekszik az emberekben, éppen azért kell az embernek a legtöbbet munkálkodnia az Isten dicsőségére ezen a világon.

Azok a „szent emberek”, akikről itt az Igében szó van, nem azért szentek, mert cselekedetekben, erényekben túltesznek a többi emberen, hanem azért, mert bennünk a Szentlélek munkálkodik. Akik a Szentlélektől mint örökkévaló fényforrástól kapják szö-

vétnek voltak világosságát, és akik boldogok, hogy amíg életük lassan, mint a szövétnek, elég, világíthatnak, amíg eljön a hajnalcsillag, amíg felkel Isten diadalmas napja, amikor Krisztus eljön ítélni eleveneket és holtakat.

Lehet, hogy a világ azt mondja mindarra, amit az apostolok, ezek az első kézből való tanúk, és mi, a másodkézből való tanúk hirdetünk, hogy „mesterkéltnak mesél” Mi azonban boldog örömezővel hajlunk meg Isten kijelentése előtt, mint a gyermekek. Mert csak ha gyermekek leszünk, lesz Isten a mi Atyánkká! Mert amikor Jézus hitünkben Krisztussá, Isten Fiává lesz, ugyanakkor Isten is a mi Atyánkká lesz. És az emberi élet, ez a bölcsességgel, tudománnyal, bölcsködéssel és szemfényvesztéssel telített emberi élet akkor jut el a szent hegyen való tartózkodás „jó”-ságához, amikor ilyen gyermekek leszünk. Amikor szívünk áttüzesedik a mennyei ragyogás isteni sugározónében és mi öreg gyermekek úgy tudunk majd járni az élet „felnőtt-gondjai” között, hogy csak őt, Isten szerelmes Fiát fogjuk hallgatni.

Ez a tanú testamentuma.

Ez a mi életünk fundamentuma.

„Jertek, menjünk az Úr hegyére!” Ámen.

Szekeres István

A bölcsesség

Alapige: 1Korinthus 2,6–10

Bibliavetítés: Jakab 3,13–18

I.

Bizonyára mindegyikünk előtt ismerős ez a szó: bölcsesség. De mégis feltehetik sokan a kérdést: mi is tulajdonképpen a bölcsesség? A bölcsesség az élet egyensúlyának a tudománya. E megállapítás után felmerül a második kérdés: hányféle bölcsesség van, amelyet nekünk embereknek ismernünk és gyakorolnunk kell? Háromféle bölcsességről beszélünk. Beszélhetünk világi bölcsességről, beszélhetünk keresztyéni bölcsességről, és a felolvasott szent Ige szerint beszélhetünk Isten bölcsességéről.

Felmerül egy újabb kérdés: honnan származik és hogyan érkezik el hozzánk az a bölcsesség, amely életünk meghatározójává válik? A bölcsességre való hajlandóságot születésünk alkalmával magunkkal hozzuk. Minél bölcsőbbek voltak az előttünk járók, annál több esélyünk van arra, hogy mi is bölcsökké váljunk. Ez az öröklés törvénye. Ez a képesség, amelyet magunkkal hozunk e világra, születésünk után gyarapszik azokkal az ismeretekkel, amelyeket még kicsi korunkban a családban szerzünk, amelyeket az iskolában tanulunk, s amelyeket majd úgy szerzünk, hogy szorgalmasan tanulunk, hogy szorgalmasan olvasunk egy életen át. Az évek, évtizedek múlásával a velünk született képességhez és a könyvekből megszerzett ismeretekhez hozzátapad a tapasztalat. Ezért van az, hogy az idős emberek bölcsőbbek a gyermekeknél és az ifjaknál. A lelkükre lassanként rátapad egy olyan ismeretkincs, amelyet sehonnan sem lehet megtanulni, amelyet sehol sem lehet olvasni, csak magából az életből. De itt is vannak fokozatok. A tapasztalatszerzésnek tágabb és zártabb lehetőségei vannak. Van, aki több, van aki kevesebb élettapasztalatot gyűjt. Olyan ez, mint a méz gyűjtése. Lehet, hogy a méhecske egyetlen virágról gyűjti be azt a mézmenyiséget, amelyet haza tud vinni, de lehet, hogy virágról virágra szállva sokféle ízű mézet visz egyszerre magával. Ilyen az emberi bölcsesség is, ilyen az egyénenkénti bölcsesség is.

Az ilyen kizárólag világi bölcsesség. Ehhez járul a keresztyén bölcsesség. A keresztyén bölcsesség ráépít a világi bölcsességre. Az a jellemzője a világi bölcsességgel szemben, hogy meghatározója a hit, a szeretet és a reménység. Az a hit, amellyel én megismerem Istent, az a szeretet, amellyel ragaszkodom Istenhez és ragaszkodom embertársamhoz. A reménység, amely fölemel a hétköznapi nehézségei, küzdelmei, harcai, gyászaik közül s tekintetemet az Isten országára függeszti.

A harmadik bölcsességi forma, az Ige meghatározása szerint, Isten bölcsessége. Ennek a bölcsességnek a kezdete és vége az, hogy van Isten. Milyen csodálatos, hogy sem a világ, sem az emberiség nincs magára hagyva, hanem van gondviselő mennyei Atyja, aki vigyáz rá. Ez olyan, mint amikor a gyermek felébred éjszaka álmából, felkiált, mert azt gondolja, hogy egyedül van, és megijed a sötétségtől, de ha megszólal az édesanyja vagy az édesapja: ne félj, hisz itt vagyunk! – akkor visszahelyezi fejét a párnára s nyomban elalszik. Ugyanígy a hívő keresztyén ember számára is csendet, nyugalmat és békeséget jelent az a tudat, hogy Isten az ő gondviselő Istene.

Milyen csodálatos, hogy Isten úgy ismertette meg magát velünk, mint teremtő, gondviselő és megtartó Isten. Jézus Krisztus az ő gólgotai áldozatával, szép vérével letörölte lelkünk táblájáról a bűn, a vétkek, a gonoszság írását, s odaállva közénk és Isten közé, ezt mondja: ez az én megváltottam, ez az én tanítványom, ez a te gyermeked, Atyám.

II.

Erről a bölcsességről azt mondja a felolvasott szent Ige, hogy titkon van, hogy el van rejtve. Most az a kérdés, hogy ez a titok hogyan lesz nyilvánvalóvá. Az igehirdetés által, mondja a felolvasott szent Ige. De hogyan származik az igehirdetés? Ahhoz, hogy valóban igehirdetés legyen az a beszéd, amelyet én most elmondok nektek, arra volt szükség, hogy Isten a maga Szentlelkével előttem nyissa meg a titok ajtaját s adjon betekintést a maga titkaiba, hogy én ezeket a titkokat továbbmondhassam nektek mint gyülekezetnek és gyülekezeti tagoknak.

Ez még csak az első fele a dolognak, a második fele azonban ott kezdődik, hogy ahhoz, hogy te megértsd azt az evangéliumot, amelyet én felolvastam a Bibliából, hogy megértsd azt az evangéliumot, amely a prédikáción keresztül szól hozzád, az szükséges, hogy a te emberi lelkedet is áthassa a Szentlélek, hogy lelked kinyíljk a titkok számára és megértsd, hogy neked Istened van; hogy megértsd, hogy neked megváltód van; hogy megértsd, hogy számodra helyet készít Jézus Krisztus az Isten országában.

Itt felmerül egy sajátos kérdés: kivétel nélkül mindenki számára megnyílik ez a titok? A felolvasott szent Ige azt mondja, hogy csak a „tökéletesek”, a választottak számára. Azt, hogy én választott vagyok, vagy nem vagyok választott, megtudhatom abból, hogy él-e bennem a hit, a szeretet, a reménység s erről az én mindennapi életemben tudok és akarok-e bizonyosságot tenni. Ha így van, akkor mi már itt a földön életünket azzal a bizonyossággal éljük, hogy vár ránk az Isten országa.

Ezek után kérdezhetné valaki közületek: hol van az Isten országa? A válasz egyszerű: Isten országa ott van, ahol Isten van. Isten Szentlelke által mindenütt jelen van. Ezért mondja Jézus: „az Isten országa tibennetek van” (Lk 17,21). Isten országa abban a gyülekezeti közösségben is jelen van, amely a Jézus Krisztus nevében gyűl össze, amely rábízta magát a Szentlélek vezetésére és az Ige tanítására. Ha ez így van, ne lepődjete meg azon, amit mondok: Isten országa itt van közöttünk. De földrajzi meghatározása Isten országának mégis az, amit a régiek mennynek vagy égnek neveztek. Annak, hogy mi eljuthatunk Isten országába, Jézus Krisztus a kezessége, hiszen ő maga mondta: „elmegetek, hogy helyet készítek nektek” (Jn 14,2).

Milyen az Isten országa? – merül fel az újabb kérdés. Az 1Kor 2,9 ezt mondja róla: „amiket szem nem látott, fül nem hallott és embernek szíve meg sem gondolt, amiket Isten készített az őt szeretőknek” Ez az a hely tehát, ahová vágyakozunk. Ha ez így van, akkor boldognak kell mondanunk azokat a gyülekezeti tagokat, akik hisznek és hitükről bizonyosságot tesznek. Akik ezt hiszik és vallják, azok a bizonyossággal hagyják itt ezt a földi életet, hogy ezután következzen számukra a megígért boldogság.

Ez az új élet akkor teljesebbé válik, amikor az a Jézus Krisztus, aki eddig kegyelmet gyakorolt, ítélő bíróként jön el. Akkor lesz a halottak feltámadása, akkor valósul meg az új ég és új föld. Akkor mi, akik szerettük egymást, akik hittünk a Szentháromság egy Istenben, akik reménykedünk Isten ígéreteiben, átölelhetjük egymást és érezhetjük ennek a csodálatos valóságnak soha el nem múló boldogságát. Mert a föld elmúlik, de Isten országa megmarad. Ezért hát „keressétek... Isten országát és az ő igazságát; és ezek mind megadatnak néktek” – mondja Jézus Krisztus (Mt 6,33). Ugyancsak Jézus Krisztus mondja, hogy az eddigi gondolkodásunkkal ellentétben a földieket tegyük a második helyre, mert amiként az édesanya tudja, hogy gyermekének táplálékra van szüksége, úgy Isten is tudja, hogy nekünk a földiekre is szükségünk van. Ezeket előre elkészítette számunkra, és megadja nekünk, ha kérjük tőle. Ámen.

Tunyogi Lehel

Az Istent kereső élet

Alapige: Ámós 5,4

Bibliolvasás: János 14,1–6; Máté 11,28–30

Hogyha őszinte önvizsgálatot tartunk, akkor bizony meg kell vallanunk, hogy életünk során – ahogy mondani szoktuk: „az események sodrásában” – sajnos keveset gondolkodunk Istenre. Minden idegszálunkat arra összpontosítjuk, hogy jó erőnlétben tartsuk magunkat a felmerülő gondok leküzdésére. Mérlegelünk s döntünk, törekszünk és törtetünk, és összes emberi képességeink latba vetésével azért küszködünk, hogy nekünk tetszővé formáljuk az életünket. „Rohanóvá” tesszük a „világot”, nyüzsgő hangyabollyá, melyben sürgünk-forgunk, gyűjtjük az építőkockáit a siker ege felé magaslati akaró magán és közös Babel-tornyainknak. S egyszer csak a lázasan tevékenykedő emberiség zsvajába belehasít egy már-már (vagy talán éppen teljesen) elfelejtett hang kiáltása, az Isten szava, amint kijelenti és bejelenti az irántunk való igényét: „Bizony így szól az Úr... engem keressetek és éltek!”

I.

Ez az időszertlenséget nem ismerő, örök érvényű felhívása az Úrnak. Az életünk és hitünk nem beérkezett, hanem mindig útban levő, keresésben kibontakozó élet és hit.

Olyan sokszor szenvedünk attól, hogy céltalannak, értelmetlenül reménytelennek érezzük létünket. Időnként belekergetjük magunkat bizonyos törekvésekbe, célokat tűzünk magunk elé, melyekről úgy véljük, hogy ha elérjük, boldogok leszünk, de ezek a próbálkozásaink a legtöbb esetben sikertelenül vagy csak nagyon sovány vigaszt nyújtó eredménnyel zárulnak. Nemcsak útjainkban, hanem céljainkban is tévetegek vagyunk. Pedig célunk és utunk készen áll. Mai alapigénk ezt világosan megfogalmazza: „Engem keressetek!”

Lehet, hogy mi is, mint hajdan az akadékoskodó Mózes, azt kérdezzük, mintha ismeretlen lenne számunkra: „Ki ez az »engem«?” De már a Szentírás első lapjai válaszolnak e kérdésre: „Ő a teremő, aki minket a maga képére és hasonlatosságára teremtett”

(1Móz 1,26–27). Már ott és akkor, az emberiség és mindnyájunk életének legelején ránk nyomta az istenképűségben az „engem” bélyegét, „mert – amint Augustinus írta – a magad számára teremtettél bennünket és nyugtalan a szívünk, amíg meg nem nyugszik benned” (Vallomások I. I.1.). S ha továbblapozunk a Szentírásban, további válaszokat kapunk kérdéstünkre: Ő „az Úr, a mi Istenünk” (5Móz 6,4), aki nemcsak megteremtette, hanem mint örökké jelenvaló Isten uralja is életünket, „vagyok, aki vagyok” (2Móz 3,14). Isten az örökké jelenvaló „én”. Istennek ez a maga felé mutatása teljesedett ki a új szövetségben, amikor szent Fiát adta út gyanánt nekünk (Jn 14,6), hogy általa menetelünk legyen az Atyához (Ef 2,18), „hogy minket Istenhez vezéreljen” (1Pt 3,18). Keresztségünk által ennek a jelenvaló Úrnak a jegyét viseljük: „az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek nevében” (Mt 28,19).

Íme, mennyi minden kötelez arra, hogy komolyan figyeljünk erre az Igére és teljesítsük a benne levő parancsot: „Engem keressetek!”

II.

Ahhoz, hogy jobban megértsük Istennek ezt a hívását, tudnunk kell, hogy a héber nyelv két szót használ a keresés kifejezésére. A magyar nyelv nem tud ilyen – egyszavas szűkszavúsággal megfogalmazott – árnyalt különbséget tenni, amelyről ez az Ige beszél.

Van céltalan és céltudatos keresés. A céltudatos keresésen belül is van olyan keresés, amelynek célja létező, de olyan is, amelynek célja – a keresőtől s annak céltudatosságától függetlenül – nem létezik. Itt most arról a keresésről van szó, amely nemcsak céltudatos, de amelynek célja is van. Isten létező Isten. Életünknek és keresésünknek célja is létező cél. Isten nem rejtőzködik el, nem vonja ki magát a mi keresésünk köréből, hanem jelen van. Mint létező és jelenlevő Úr parancsolja nekünk, hogy „Engem keressetek”! Ezzel mintegy azt mondja az Úr: íme, kereshető vagyok; íme, az engem keresők útja járható út. Isten azért parancsolja ezt, mert parancsa teljesíthető, mert parancsa nem haladja túl emberi – természetesen korlátolt – határainkat.

De mit jelent tulajdonképpen Isten keresése? Ámós korában és ma is ugyanazt jelenti: érdeklődni, tudakozódni, kutatni. Ez azért fontos, mert annak idején Izráel háza is ugyanazt tette, mint a mai egyház: csupáncsak a külsőségekben, a „vallásos kötelességekben” élte ki a maga kegyességét. Rendszeresen, ünnepről ünnepre eljártak a templomba, áldozatokat mutattak be, lerótták az „istentiszteleti tartozásaikat”, s azzal „elintéztnek” tekintették egész vallásos életüket”. Valahogy így van ez ma is: el-eljárógatunk a templomba; van azonban, aki ezt sem teszi; kifizetjük az egyházfenntartói járulékot, lehetőségeink szerint még adakozunk is, s ha arra kerül a sor, hogy az egyház valamilyen „szolgáltatását” igénybe vegyünk, fogadkozásokkal, melyeknek teljesítése azonban legtöbbször elmarad, és ígéretekkel még a lelkeszi hivatalba is betérünk. Életünkben, melyet Isten bőkezűségéből vettünk, igencsak szűkmarkúan mérünk ki – hálaképpen – számára. Isten nem csak az „ünneplőbe öltöztetett”, „vasárnapi kegyességünkre” tart igényt, hanem a teljes szívünkre, a teljes lelkünkre és a teljes elménkre (Mt 22,37; HK 4).

Ámós nagy prófétai hevülettel tolmácsolja az Úr Igéjét, amikor – textusunk után néhány verssel – ezt mondja: „Gyűlölöm, megvetem a ti ünnepeiteket, és nem gyönyörködöm a ti összzejöveleteitekben” (Ám 5,21). Nem nagy ünnepi felhozatalokra és pompás összegyülekezésekre van szükség, hanem Isten keresésére: arra, hogy Izráel háza – az egyház – állandóan figyeljen a prófétai szóra, az Igére, mely Isten tulajdon beszéde; hogy szüntelenül tudakozódják az ő akarata felől és törekedjék annak megvalósítására.

Nem a politikai helyzetjelentésekből és a horoszkópokból kell kiolvasnunk a jövőnket. Nem a gazdasági és társadalmi helyzet alakulása kell hogy meghatározza életpá-

lyánk megválasztását, hanem Istennek a mindnyájunk számára személyesen szóló üzenete, melyet a Szentírásban íratott meg, s melyet a prédikációban hirdettet. Ezért kell rendszeresen, naponként olvasnunk a Bibliát, ezért kell imádságban felkeresnünk Istenünket, ezért kell istentiszteleti közösségben élnünk és naponként ezért jó követnünk a prédikáció hozzánk szóló üzenetét.

Számunkra, akik az új szövetség idejében élünk, az ószövetségi istenkeresés átfogalmazódik, de lényegében ugyanazt jelenti. Isten akkori hívó szava ma ezt jelenti: „Jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok és megterhelgettetek, és én megnyugosztalak titeket” (Mt 11,28). Azaz: Isten keresése ma Krisztus keresését jelenti. Még tovább lépve: Isten követése ma Krisztus követését jelenti. Mert, amint ő mondja: senki sem mehet az Atyához, hanemha énáltalam” (Jn 14,6).

III.

Azonban valahányszor Isten hívását halljuk, mindig arra gondolunk, hogy ez teljesíthetetlen számunkra, hogy ellentmond a mi életünknek, sőt egyenesen kizárja az életet. A mai Igénk erre a vonakodásunkra is választ ad.

Mai alapigénkben, ha alaposan megfigyeljük, kétszeres parancsról van szó. Isten nemcsak az ő keresését, hanem a mi életünket is parancsba foglalja. Nem két különálló dolgot kér tőlünk, hanem két együtt járó. Csak mi szoktuk e kettőt szétválasztani, úgy szabva életvitelünket, hogy megadom Istennek, ami az Istené, s az életnek, ami az életé. Az Igénk kettős parancsában levő „és” kötőszó nem elválasztja, hanem egymáshoz kapcsolja az istenkeresést és az életet.

Miképpen teszi ezt?

Ha értelemszerűen próbáljuk felbontani a mondanivalót, kétféleképpen fogalmazható meg Isten hívása: engem keressetek, és ezáltal éljete; vagy engem keressetek és így éljete. Az első értelmezés szerint az élet az istenkeresés következménye. A második értelmezés szerint az élet az istenkeresés kerete. Ez a kettő nem külön-külön, hanem egyszerre érvényes. Ránk nézve ez azt jelenti, hogy az egyetlen helyes – ige szerinti – élet csakis az istenkereső élet lehet. Ez az élet pedig se nem értelmetlen, se nem céltalan, hanem pontosan meghatározott útiránya van: elvezet önmagunktól Istenhez, majd Istentől önmagunkhoz. Aki téveteleg ösvényen járt eddig, azt Isten erre a biztos útra hívja, aki pedig már elindult ezen az úton, azt most tovább buzdítja és vezeti Igéjének világosságánál, melyből ma is juttatott mindnyájunknak egy-egy sugarat, hogy még közelebb jusunk hozzá a lépéssel. Ámen.

Alkalmi prédikációk

Esketési beszéd

Geréb Zsolt

Immánuel

Alapige: Zsoltárok 46,8

Kedves Gyermekeim, kedves Testvéreim!

Örvendező és hálás szívvel jöttünk Isten szent hajlékába, hogy házassági frigyetekre mennyei Atyánk áldását kérjük. Örömtökből mindnyájan osztozunk, hiszen mind a szülők és a rokonok, mind a barátok és az ismerősök, valamint a gyülekezet tagjai szívből örülünk annak, hogy ti megismertétek, megszerettétek egymást és elhatároztátok, hogy házasságra léptek egymással. Mi nemcsak tanúi kívánunk lenni házassági eskütételeknek, hanem egyben ennek az istentiszteletnek imádkozó szívú résztvevői is vagyunk, akik mindnyájan tiszta szívből azt kívánjuk, hogy a minden jó adományok ajándékozója segítsen meg benneteket abban, hogy megtartsátok azt az esküt, melyet előtte fogadtatok. Szentlelke által vezessen titeket életek útjaiban, hogy kiteljesedjen életek ebben a házasságban.

A felolvasott alapige egy hitvallást tartalmaz, egy olyan vallástételt, melyet akkor fogalmazott meg a zsoltáríró, amikor Izráel népe körül a nemzetek zajongtak és az országok mozgolódtak. Esküvői meghívótokon – érdekes módon – egy olyan metszet látható, mely szintén a harci életet, a vitézi világot idézi. E mívés rajzról mintha Balassi Bálint nézne ránk, aki epekedve tekint mátkájára. A vitéz dalia nemcsak jegyesének, hanem népének is oltalmat kíván biztosítani, hiszen életét a haza megvédésére szentelte.

Ez a XVI. század világa, amikor a török veszedelem fenyegeti Európát. E században írja Luther Márton az „Erős várunk nekünk az Isten” kezdetű éneket, mely a reformáció himnuszává vált. E vallásos dal által tesz bizonyosságot arról, hogy a földi veszély ellenében csak Isten karja biztosít menedéket. E szép himnusz alap gondolatát Luther a 43. zsoltárból merítette. Ezt az éneket „Immánuel-zsoltárnak” szoktuk nevezni. „A seregeknek Ura velünk van, Jákób Istene a mi várunk.” Ez az igevers a választott nép évszázados tapasztalatát sűríti egybe. Izráel népe újra és újra megérezte, hogy a Jákób Istene nem hagyja soha cserben őt, hogy a sorsdöntő napokban mintegy bástyát von köréjük.

Az új szövetség gyülekezete elfogadta ezt a zsoltárt, ezt a hitvallást, éspedig oly módon, hogy a betlehemi gyermeket nevezte Immánuelnek. Úgy tekintett Mária fiára, mint egy jelle, akiben és aki által Isten a valóságban közel jött népéhez. Máté evangélista a karácsonyi evangéliumban arról tesz bizonyosságot, hogy Jézusban a megígért királyt ismerjük fel, akinek a születésével elkezdődött Isten országa. Ő volt az engedelmes Fiú, aki mindenben, egészen a Golgotáig, betöltötte mennyei Atyja akaratát. Az ő országa azonban nem külső erőben, hanem igazságban, békességben és örömben állt és áll.

Az Immánuel név azt jelenti a mai gyülekezetnek, hogy egyedül az Istennel való közösségben van megmaradásunk. E közösségen kívül nincs élet és nincs üdvösség számunkra. E név azt hirdeti, hogy távolabbról az egyház, közelebről pedig egy család csak akkor és addig mondhatja magát Isten népének, Isten gyermekei közösségének, ameddig egyedül Jézus Krisztusban bízik. Amikor elfordul az üdvösség egyedüli forrásától, Jézus Krisztustól, az igazi Immánuelről, akkor ereje megfogyatkozik és megszűnik Isten népe lenni.

Ti ebben a hitben nőttetek fel. Erről tettetek bizonyosságot a konfirmáció alkalmával. Isten gondviselő szeretetét, oltalmazó erejét eddigi életek folyamán mind a szülői házban, mind a keresztyén gyülekezetben bőséggel megtapasztaltátok.

Ő vezetett titeket a tudományok csarnokába, hogy lelkiekben, szellemiekben gyarapodjatok és megismerjétek azokat a bölcséleti és művészi értékeket, melyeket az európai, illetve az erdélyi kultúra örökségül ránk hagyott.

Mi mindnyájan örvendünk annak, hogy szűkebb hazánkban, Erdélyben kívántok maradni és itt akarjátok szolgálni népünket azokkal a javakkal, melyekkel Isten megajándékozott benneteket. Egy ifjú pár ma nem tud nemesebb és szebb feladatot vállalni itt Erdélyben, mint azt, hogy megőrzi a szellemi és kulturális örökséget, amelyet apái ráhagytak. Isten előtt akkor kedves életek, ha alkotókedvetek, művészi fantáziátok által újabb értékekkel fogjátok gyarapítani Erdély kincsesárát.

Ti most a házassági eskü által arról tesztek vallást, hogy szeretitek egymást. Ez a szeretet lesz a ti házaseletek alapja. E szeretet által mindig arra törekedtek, hogy egymást kölcsönösen megajándékozva, egymás terhét hordozva egyetértésben éljete. Figyelték Pál apostol intelmére, aki az Efézusbeliekhez írott levelében ezt írja: „Ti asszonyok, a ti saját férjeiteknek engedelmesek legyetek, mint az Úrnak... Ti férfiak, szeressétek a ti feleségeket, miképpen Krisztus is szereti az egyházat és önmagát adta azért.” Legyetek hűségesek egymáshoz, miként Isten is hűséges volt Izraelhez, miként Krisztus hűséges volt az anyaszentegyházhoz. Isten azt akarja, hogy családi életek által növekedjék Isten e földön. Éljete ezért békességben, szeretetben és örömben. Bízotok mindig gondviselő Urunk kegyelmében, mert ő mindig erős várat von körétek is. Forduljatok minden időben hozzá, mert kellő órában segítséget nyújt majd nektek. Ez a hit olyan biztos fundamentum, melyen semmilyen külső veszély, semmi testi vagy lelki próbatétel nem vehet erőt. Erre a bizodalomra, erre a hitre építsétek családi életeket. Ámen.

Temetési beszédek

Bányai László

A halál utáni otthonunk

Alapige: 2Korinthus 5,1

Aki az Úr Jézusban élt, az halála után hozzá jut. Aki benne hisz, ha meghal is, él. Azt semmi sem szakíthatja el az Isten szerelmétől. Még a halál sem. Akik az Úrban halnak meg, hazaérkeznek.

Így ért haza az örök hazába a koporsóban pihenő nőtestvérünk is, akit Isten hosszú élettel ajándékozott meg. Ő volt gyülekezetünk legidősebb nőtagja. Testi erejében meggyengült, de imádkozó lelkületében az utolsó percig erős maradt. Isten kegyelme hathatósan munkálkodott az életében. Nyugdíjaztatása előtt ápolónőként a város egyik kórházában dolgozott. Sok betegen segített. Családja nem volt, egyedül élt. Nagyon szeretett a templomba járni. Így gyakran hangoztatta, hogy az ő családja a gyülekezet.

Isten a betegek orvosa, a szegények gyámola, az összetört szívűek gyógyítója és a sebek bekötőzője. Megboldogult nőtestvérünknek ez volt a hitvallása. Ezért tudott szolgálni, ezért tudta a beteg családokat felkeresni. Ő volt nőszövetségünk beteggondozója. Sokévi tapasztalatát szívesen megosztotta a fiatalabbakkal. Tudott szervezni, tudott dolgozni és tudott másokat is foglalkoztatni a nőszövetségi munkában. Nem rettent meg a nehéz feladatok előtt sem.

Felolvasott alapigénk szerint Pál apostol bizonyos abban, hogy a Jézus követői földi sátorházuk elbomlása után azonnal szép otthonra találnak a mennyben. Ez a mennyei hajlék nem kézzel csinált ház, hanem örökkévaló otthon a mennyben. A Jézus vére által megváltott lelkek haláluk után nem bolyonganak hontalanul az ég és a föld között, hanem otthont kapnak abban a hajlékban, amit Isten készített számukra a mennyben.

A meghalás gondolata az apostol számára is keserűséget okozott. Sátorháza, teste elbomlásának a tudata megterhelte az apostol lelkét is, mert az ember számára a halál mindig természetellenes marad. Bár e mostani sátorházunkban sok a szenvedés és a teher, mégsem óhajtjuk a halált. Nem keressük a halált. Maga Isten oltotta természetünkbe a haláltól való borzadást és az élethez való ragaszkodást. Isten Szentlelkét ajándékozta nekünk, hogy eljövendő üdvösségünknek záloga legyen. A Szentlélek ellensúlyozza a halálfélelmet. Átala győz az élet, mert a Szentlélek, még ha a halál völgyében járunk is, állandóan vigasztal és erősít bennünket. A Szentlélek ajándéka az örök életben való hit, mely arra tanít, hogy halálunk után egészen Jézusnál lehetünk; hogy nála nem kézzel csinált, hanem örökkévaló mennyi hajlékban örvendezhetünk.

Pál apostol a halottak feltámadásáról így tanít: Ha csak ebben a életben reménykedünk a Krisztusban, minden embernél nyomorultabbak vagyunk. Krisztus feltámadása szétfeszíti a létezésnek ezt a szűk testi keretét, és az örök élet hitének erejét ajándékozta a jelenlegi élet szegényes és szűkös keretei között élők számára. Krisztus nem magának, hanem érettünk támadott fel. Mi is olyanok leszünk, mint ő. Nekünk is az örökkévaló mennyi hajlékban lesz a helyünk, ahol ül Jézus az Atya Isten dicsőségében.

Megboldogult nőtestvérünk soha nem panaszkodott. Elfogadta az életet mint Isten ajándékát. Sokszor sírt együtt a betegekkel, a megpróbáltatottakkal. De boldog volt akkor, amikor a súlyos betegek visszanyerték egészségüket. A bibliaórai megbeszéléseken és a nőszövetségi összejöveteleken szívesen és gyakran mesélte el ilyen jellegű élményeit. Hallgatósága az élmény hatása alatt hol együtt sírt, hol együtt örvendezett vele.

Isten nagyon közel van hozzánk. Most is. E koporsó mellett is. Isten közelségének biznysága a mi Urunk Jézus Krisztus vigasztalása: „Az én Atyámnak házában sok lakóhely van.” Erről a lakóhelyről beszél alapigénkben az apostol, amikor megállapítja: „...épületünk van Istentől, nem kézzel csinált, örökkévaló házunk a mennyben.”

Református temetőnk kápolnája most zsúfolásig megtelt gyászolókkal. Itt vannak a régi kórházi munkatársak, a szomszédok, az ismerősök, itt vannak egykori betegek, akik Isten után az ő gondoskodásának is köszönhetik felépülésüket. Itt van református gyülekezetünk tekintélyes része. Könnyes szemekkel siratjuk őt, pedig jól tudjuk, hogy már Uránál, Krisztusnál van.

Vigasztalódjunk és nyerjünk erőt az Igéből, mely így szól: Mert tudjuk, hogy ha e földi sátorházunk elbomol, épületünk van Istentől, nem kézzel csinált, örökkévaló házunk a mennyben. Ámen

Czapfalvy József

Haladunk a temető felé

Alapige: 5Mózes 31,14a

I.

Valahányszor temetésre szólal meg a harang, lelki szemeim előtt mindannyiszor megjelenik a temető képe. Látom az új és a régi sírhantokat, a fejfákat, a kis padokon ülő gyászolókat. Hallom a nehéz sóhajtásokat, a fel-feltörő zokogásokat. Valahányszor temetésre szólal meg a harang, a lelkem még mindig visszazáll a szilágypéri temetőbe,

s látom azt a kicsi sírhantot, amelyik alatt az én kis fiam porlad. Akinek már porlad valakije kinn a temetőben, annak mindig könnyes a szeme, valahányszor temetésre kondul meg a harang szava.

Amikor újra temetésre szólalt meg a harang, amikor énekünk szavait használva: „búsán szólnak a harangok”, azt kérdezem, miért is kell újra kimenni a temetőbe.

Az Ige így felel erre a kérdésünkre: „elközelgettek a te napjaid, hogy meghalj”. Aki pedig meghalt, azt ki kell vinnünk a temetőbe. A temető az a hely, ahol a mi földi maradványainkat elföldelik. Hogy mikor? Azt nem lehet tudni. Nincs időhöz kötve. Van, akik születésük pillanatában már halottá válnak. Olyanok is vannak, kik csak heteket vagy csak hónapokat élnek. Ő, be sokat eltemettünk olyan testvéreink közül is, akik még életük virágjában voltak. Az élet végső határa 70–80 esztendő. Nagyon rövid korhatár. Az is isteni végzés, hogy az egyik hosszú évek kínos fájdalmai után múlik ki e világból, míg a másik az egészséges élet útján haladva, pillanatok alatt bevégzi e földi életét.

Bevégzett dolog, hogy egyszer meghalunk. Ezért kell a temető, s ezért vannak a temetőben sírhantok. Akik már pihennek az anyaföld ölében, semmit sem tudnak arról, hogy mindig könnyessé lesz a szemünk, valahányszor megállunk sírhantjaik mellett vagy szeretettel gondolunk rájuk.

II.

Így érkezett el testvérünk számára is az az idő, amikor itt kellett hogy hagyja mindazokat, akiket övéinek mondhatott. Életéve mindössze 57 év, s ebből 8 esztendőt az ágy párnái között betegen töltött el. Most már koporsójában pihen. Koporsója magába zárja 57 esztendő minden örömet és minden bánatát.

Öröme az volt, hogy édesanyává lehetett; hogy fiatalos erővel és lendülettel dolgozhatott érettük. Taníthatta őket szeretetre, hűségre, jóságra, engedelmességre, taníthatta őket hinni, bízni és remélni, összekulcsolt kézzel Istenhez könyörögni.

A bánata akkor kezdődött, amikor nem tudott érettük dolgozni, számukra takarékoskodni, velük a templomba járni. Bánata azzal fokozódott, hogy azt is megtudta: nincs már számára gyógyító orvosság. De orvossággá lett számára férjének, gyermekeinek, rokonainak a betegágya mellett megnyilvánuló szeretete, hűsége és ápolása. Szeretteitől körülvéve hagyta el e földi küzdőteret...

III.

Milyen fájdalmas lenne nekünk, sírok szélén járó embereknek, ha mindezeknek az elmondása után véget érne a temetési beszéd és áment kellene mondani. Ő, be borzalmas lenne, ha csak a temetőt látnánk, ha csak a meghalás rideg tényét kellene elkönyvelnünk.

Legyen áldott az örökkévaló Isten, aki a Jézus Krisztusban lehajolt hozzánk és nyilvánvalóvá tette számunkra, hogy a mi országunk nem e világból való, hogy kimúlásunk nem egyéb, mint átmenetel a földi világból a mennyei hazába. Azt is elmondhatom előttetek, hogy amikor temetésre szólal meg a harang szava, lelki szememmel nemcsak a temetőt látom, de látom a mennyei birodalmat is. Látom a kicsinyek seregét, közöttük az Úr Jézus Krisztust, amint áldottá teszi őket a mennyei élet számára; látom az élet fáradtjait, akik felé kinyújtja az én Uram, a Jézus Krisztus megváltó kezét és úgy vezeti őket az áldott lakhelyre; látom, hogy a betegek szeméről miként törli le a könnyet s pihenteti meg őket. Ez az áldott mennyei lakóhely a mi boldog hazánk. Ebbe a hazába érkezett meg a mi megboldogult kedves testvérünk is lelkében, hogy megpihelve fáradalmaiból, zavartalanul dicsérhesse mennyei Atyánkat.

Szerettei! Arra kérlek benneteket, hogy amikor az ő sírja mellett fogtok megállni, ne csak a gyászt, a fájdalmat éreztétek, ne csak a sírhangot, a fejfát lássátok. De éreztétek meg Atyánk vigasztaló szeretetét is, halljátok atyai szavát, amikor a feltámadott Jézus Krisztusban így szól hozzátok: „Nincs itt, hanem feltámadott.” Aki hisz a feltámadott Krisztusban, ha meghal is, él. S az élő Krisztus üzenete ez: találkozni fogtok a mennyei hazában. E szavakkal erősítétek egymást.

Vigasztalódjunk mi is, gyászoló szeretteim. Ha reményt veszítve, könnyeket hullatva állunk egy-egy sírhang mellett, jusson eszünkbe az evangélium tanítása: „Újjászült bennünket élő reménységre, a mi Urunk Jézus Krisztusnak a halálból való feltámadása által.” Ámen.

Orbán János

Agyagedény

Alapige: Jób 10,8–9.11–12

Bármelyik súlyosan megpróbált ember feltehetné Istennek azt a kérdést, ami egykor a Jób szájából elhangzott. Sokan fel is teszik. Jób azonban nem perelt Istennel, hanem fájdalmasan kiöntötte szívét az Úr előtt: „Kezeid formáltak engem és készítétek engem egészen körös-körül, és mégis megrontasz engem?” E fájdalmas vallomásból most az hallszik felénk, hogy az élet ura Isten. E világra való születésünk, sőt már az édesanyák szíve alatti formáltatásunk is Istentől függ. Amikor Isten megteremtette az első emberpárt, meghagyta nekik, hogy sokasodjanak és szaporodjanak és töltsék be a földet. De ezzel nem adta ki a kezéből az életet, az élet teremtését. „Kezeid formáltak és készítétek engem...” De ha te formáltál, de ha te készítettél, de ha te alkottál, de ha te akartad, Uram, hogy legyek, akkor miért rontasz meg és tennél ismét porrá engem?

A felolvasott Igéből az életéhez ragaszkodó, de a halál kérdéseivel vívódó ember panasza fakad fel. Olyan kérdés ez, amely elől senki ki nem térhet, és amelyik minden korporsó mellett különösképpen kiéleződik. A magát Istentől függetleníteni akaró mai világunkban a hívő ember kiváltképpen feladata az, hogy bizonyosságot tegyen arról: én Isten alkotása, Isten teremtménye, Isten gyermeke vagyok. Ez döntő módon meghatározza a földi életemet, mert „mind testestől, mint lelkestől ... Isten tulajdona vagyok”!

A felolvasott Ige nagyon komolyan utal arra, hogy a bőr, a hús, a csont, az inak képezik azt az agyagedényt, amelyet Isten Szentlelkével tölt meg. Így lesz testünk és lelkünk a Szentlélek temploma. Így látjuk meg emberi hivatásunkat, és csak így tudjuk betölteni azt a feladatot, amelyre Isten rendelt.

De ha Isten teremtett, ha ő akarta, hogy legyek, ha ő ajándékozott meg az élettel, miért nem teremtett olyan erősnek, olyan egészségesnek, hogy soha meg ne betegedjem, hogy soha meg ne öregedjem, hogy soha ne kelljen meghalnom? Miért kell elveszítenem azt az életet, amellyel Isten ajándékozott meg engem?

Az első emberpár saját bűnével vonta magára az „ismét porrá leszel” isteni büntetést. Éppen ezért kell számolnunk azokkal a nyomorúságokkal, amelyek előre figyelmeztetik az embert a halálra, ezért kell számolnunk azzal is, hogy e földi létet úgy használjuk fel, hogy el ne veszítsük az igazi életet, az örökkévalót, amelyet Isten készített az őt szeretőknek. Ha megkérdezzük, hogy Isten miért engedi vagy éppen adja a testi nyomorúságokat, a betegségeket, amelyek annyi gondot, bánatot és fájdalmat jelentenek az embernek, vagy éppen a halált, a felelet nagyon kézenfekvő. A felelet ez: az ember az életben mindezekre Istennél keressen megoldást és menekülést a halál elől! Van-e ilyen lehető-

ség? A Bibliát éppen azért íratta meg Isten, hogy az ember ezt az isteni lehetőséget megismerhesse, elfogadja és valóban éljen általa.

Mi a testi szemünkkel azt az életet látjuk, amely, az Ige szavait használva: bőr, hús, csont és inak. Isten testtel ruházta fel az első emberpárt. Azóta az ilyen testi életből ilyen testi élet születik. Így született hetvenöt esztendővel ezelőtt a most koporsóba került „agyagedény” is. Így nevezi az Ige az embert. De ez az agyagedény számotokra drága élettárs, szerető édesapa és nagyapa, testvér, rokon és barát volt. A testből test, az életből élet fakad. Ez azt jelenti, hogy a gondviselő Isten az egyik életet a másik életre bízta; az élettársat az élettársra, gyermeket a szülőre, majd szülőt a gyermekekre. Így osztoztatok együtt az élet örömeiben, de így hordoztátok közösen annak megpróbáltatásait is. De így kellett felkészülnötök arra is, hogy: „Majd szétomol e porhüvely, mikor vagy hol, még nem tudom. De vár a mennyben már a hely, mert készen tartja Jézusom.” Éppen ezt az isteni vigasztalást tartalmazza mai alapigénk is.

Az a fájdalmas kérdés, amely egyben emberi panasz is, így hangzik: mégis megrontasz engem? E kérdésre is a Biblia ad feleletet, amikor azt mondja: szükség, hogy ez a romlandó test romolhatatlanságot öltjön magára, és e halandó test halhatatlanságot öltjön magára. Isten így rendelte: mint valami agyagedényt, úgy készítettél engem. De ott a fájó kérdés is: és ismét porrá tennél engem? Igen: a bőr, a hús, az inak, vagyis a test ismét porrá lesz. Azzá teszi Isten. Nem a Sátán végez így az emberrel, hanem Isten határozott így az ember felől. Az embernek azonban Isten nem azért adott testi életet, hogy végül halálra adja, hanem hogy ebben az agyagedényben, ebben a porsátorban készítse fel az életre, az igazira, az örökkévalóra, még akkor is, ha testileg senki sem kerülheti el a halált, még akkor is, ha test és vér nem örökölheti Isten országát.

Akik most itt álltok mint szeretett hozzátartozók, lehet, hogy szeretnétek megkérdezni, mi igaz abból, hogy életet és kegyelmet szerezteél számomra és a te gondviselésed őrizte az én lelkemet. Ez az az élet, amelyre az Istent kereső Jób szíve vágyott, amire mi már határozott igennel tudunk felelni a feltámadott Jézus Krisztus által. Életet szerezteél számomra; ez azonban már nem földi, nem testi lét, hanem az örök élet az Isten országában. De hogy juthatunk ennek az életnek a birtokába? Isten kegyelme által. Kegyelmet szerezteél számomra – mondja Jób. Hogy szerezte Isten ezt a kegyelmet? A megfeszített, de feltámadott és mennybe ment Jézus Krisztus által. Tudhatta ezt Jób? Igen, mert Isten csodálatosan kijelentette neki. Ezért hagyhatta el ajkát a boldog bizonyosságtétel: én tudom, hogy az én Megváltóm él, és utoljára az én porom felett megáll, és miután ezt a bőromet megrágnák, testem nélkül látom meg az Istent (25–26). Jó, ha ezt tudjuk. Jó feltekinteni Istenre, akiről azt mondja: a te gondviselésed őrizte az én lelkemet. Jó, ha hittel tudjuk énekelni: „Gondviselő jó Atyám vagy, Ó, én édes Istenem, Látom én, hogy minden elhagy e világon, csak Te nem. Hozzád vágyom, Benned élek. Üdvöt másról nem remélek.” Jó, ha tudjuk, hogy Isten gondviselése őrizi és tartja a lelkeket a boldog feltámadásra.

Ezzel a hittel vigasztalja meg gyászoló szívetekeket az Úr. Ámen.

Vallástanítás

Péter hitvallása

(Gyakorlati mintatanítás a III. osztály számára)

Kezdő imádság: Jó Atyánk, Istenünk, Te taníts bennünket,
Minden széppel, jóval gyarapítsd lelkünket.
Készítsd a szívemet, hogy megtaláljalak.
S egész életemben csak Téged áldjalak. Ámen.
Ének: 116. Alleluja, alleluja! Feltámadt az Isten Fia.

Az óra felépítése

I. KEZDŐ, MOTIVÁCIÓS FÁZIS

1. Kapcsoló ismétlés, „hídépítés”

Megelőzően már megtanultuk, hogy kik a Jézus tanítványai. Emlékszik-e még valaki közületek arra a kis versikére, melyben a tanítványok neveit foglalták össze? E névsorban ugye Péter volt az első, András a második, Jakab a harmadik, János a negyedik? Soroljuk fel Jézus Krisztus 12 tanítványának a nevét! Tudjuk, hogy a tanítványok Jézus követői voltak, nagyon szerették az Urat, vele jártak, és boldogan hallgatták tanításait. Szeretetük mély és őszinte volt, de Jézus szenvedéstörténetéből kitűnik, hogy éppen az egyik tanítvány, Júdás az, aki csókkal elárulja az Urat, és a kőszikla hitű Péter az, aki háromszor megtagadja Jézust. Mindezt félelemből tette, de csak akkor jött rá bűnére, amikor a kakas megszólalt és magán érezte Jézus tekintetét. Péter mélyen megbánta, hogy megtagadta az Urat, hogy letagadta azt, hogy ismeri őt. A félelem úrrá lett rajta.

Gondolkoztál-e azon, hogy te is már sokszor megbántottad az Úr Jézust? Hogy érezted ilyenkor magad? Hogy tudnád ezt jóvá tenni, hogy tudnád ezt helyrehozni az Úr Jézus előtt? Gondolkoztál-e már azon, hogy mennyire szereted az Úr Jézust Krisztust? Mennyire van a szíved előtte kítárva? Az Úr Jézus téged nagyon szeret, és azt szeretné, ha szívedet kítárnád, hogy ő bevonulhasson oda és így mindig és mindenben őt követhetnéd.

2. Célkitűzés

A Jézus Krisztus iránti szeretet elmélyítése a gyermekek szívében és Jézus követésének ajánlása.

II. INFORMÁCIÓS FÁZIS

Az Atya azzal jutalmazta a magát önként megalázó Krisztust, hogy feltámasztotta őt a halálból. A Szentírásból ezt már tudjuk, hisz tanultunk róla az alsóbb osztályokban. A Szentírásban János evangéliumának végén találjuk Péter vallástételét, amelyben Krisztus iránti szeretetét akarja bizonyítani. Itt Jézust úgy látjuk, mint a feltámadott urat, aki megjelent a Genezárét tavánál a tanítványok előtt. Jézus itt úgy jelenik meg, mint az az örökké élő, mint az a mindenható Úr, aki szeretettel fordul tanítványaihoz. Szeretetéért szeretetet kér cserébe. Szeretetével magához akarja kötni tanítványait. Jézus szeretete nem változó, hanem állandó, mivel a szeretet az, ami az örökkévalóságban is megmarad, ahogy Pál apostol a Korinthusi levele 13. részének utolsó versében írja:

„Most azért megmarad a hit, remény, szeretet, e három, ezek között pedig legnagyobb a szeretet.”

Jézus a tanítványaival a Genezáret tavánál van. A Genezáret tava, vagy másik nevén a Galileai-tenger, olyan alakú, mint egy hárfa. Tiszta, édesvízű tó; halban igen gazdag. Itt találjuk Jézust a tanítványaival, aki kenyeret és halat ad nekik egy fárasztó éjszakai halászás után. A tanítványok tudják, hogy az Úr van jelen közöttük.

Miután megebédeltek, Jézus félrehívja Péter tanítványát, és az iránta való szeretete felől kérdezősködik. Háromszor teszi ezt. Pétert a szeretet aranyszálával akarja magához kötni, de erre egyedül csak mélységes szeretetét használja fel. A háromszori kérdés Péter háromszori megtagadására néz vissza. „Jobban szeretsz-e engem, mint ezek?” Azért kérdezi Jézus így, mert Péter nagyobb bűnös volt, mint a többiek, és ezért neki több bűnét bocsátotta meg. Amikor Jézus Krisztus látta Péter nyomorúságát, amikor látta azt, hogy Péter megbánta bűneit, akkor az Úr Jézus, a jó Pásztor újra visszafogadja őt juhai közé. Péter Jézus bűnbocsánata által újra Urához kapcsolódott. Neki adta át szívét és akaratát.

A feltett kérdésre Péter alázatosan és őszintén válaszol. Megvallja Jézus iránti szeretetét.

De Jézus nem elégszik meg a válasszal. Jézus még kétszer megkérdezi Pétert, hogy szereti-e őt. Amikor harmadszor is megkérdezi, Péter megszorodott szívvel válaszol. Péter jól tudja, hogy az Úr Jézusnak van oka az ő szeretetének kétségbevonására. Ez nagyon fájt neki.

Az emberi természetben jelen van a kételkedés. Hányszor megkérdezik a gyermekek szüleiktől, hogy „igazán szeretsz-e engem”? A bennünk levő kételkedést mindig le tudjuk győzni, ha az Úr szeretetére gondolunk. Az emberek iránt a legnagyobb az Úr szeretete, mert ő „úgy szerette e világot, hogy az ő egyszülött Fiát adta érte” (Jn 3,16). A szeretetet mindig viszonznunk kell. Isten gyermekeinek kötelessége az, hogy mindig hittel, kitárt szívvel álljanak meg a mi Urunk Jézus Krisztus előtt és az ő követésére kötelezzék el magukat.

Jézus igaz, megbocsátó szeretettel fordul az őt megtagadó Péterhez, és nagy feladattal bízta meg. Megbízata az, hogy az Úr nyájának a pásztora legyen: „Legeltesd az én juhaimat.” Itt olyan emberekről van szó, akik Istenhez és így hozzá is tartoznak. Ezeket bízta most az Úr Péterre, aki azért kapja meg ezt a megbízatást, mert bűnbánata és az iránta való szeretet által az Úr szolgálatra alkalmasnak találta. Péter boldogan fogadja el a rábízott feladatot, mert igazán szerette és mindhalálig szolgálta Megváltóját.

(A táblára rövid vázlatot írunk.)

III. INTEGRÁCIÓS FÁZIS

1. Mi volt a Jézus önmegalázkodásának jutalma? (Az, hogy az Atya feltámasztotta őt a halálból.) Hányszor jelent már meg a tanítványainak? Hol jelent meg a Úr harmadszor? (Galileában, a Genezáret-tó partján.) Mivel örvendeztette meg a tanítványait? (Megjelenésével. Mindenki tudta, hogy ő az Úr.) Mikor és hogyan találkozhat sz te az Úr Jézussal? (Imádság közben.) Örömsz, amikor imádság közben Jézussal találkozol? Hogy érzed magad?

2. Miért pont háromszor kérdezte meg az Úr Jézus Pétertől, hogy szereti-e őt? (Péter 3 tagadása.) Szerintetek kit szeret Isten jobban? Azt, aki jól tanul, aki a Szentírást olvas és eljár a templomba, vagy ezeknek az ellentétét? (Különböző válaszok jönnek.) Isten mindenkit egyformán szeret. Ezt a szeretetet a mi szívünkbe is beoltotta, és azt akarja, hogy ezt a szeretetet te is viszonzd. Tárd ki szívedet előtte, és fogadd be őt. Légy az Úr Jézus barátja, követője. Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes elmédből.

3. Hogyan viszonyul Jézus a bűneit megbánó Péterhez? Haragszik rá? (Nem, ellenkezőleg, őszintén szereti és a szeretet szálaival magához akarja láncolni. A jó Pásztor újra befogadja a bűnbánó Pétert a nyája közé.) Mivel bízta meg Pétert? (Azzal, hogy legyen a Jézus követőinek pásztora, irányítója, vezetője.) Hogyan fogadta ezt Péter? Örvendett neki, vagy meghátrált a feladat végzése előtt? (Boldogan fogadta ezt a feladatot.) Az Úr ma is feladattal bízta meg az őt követőket. Egyedül csak ő tudja, hogy kit milyen módon használ fel. Kötelességünk mindenkor Isten akaratát elfogadni és alázattal véghezvinni, mert mindez a javunkra van. Mit bízott rád az Úr? Hol kell neked a helyed megállnod? Mit kell cselekedned, hogy a rád bízott feladatot jól el tudd végezni? Van-e kis testvéred? Szoktál-e ügyelni rá? Isten úgy szerette a világot, hogy nekünk adta egyszülött Fiát, Jézus Krisztust, Krisztus pedig betöltötte Isten törvényét. Ő a szeretet, s tudjuk, hogy ez soha el nem fogy. A te szívedben is helye kell hogy legyen a Jézus iránti szeretetnek. Fordulj mindig szeretettel családtagjaidhoz, osztálytársaidhoz, rokonaidhoz, a körülötted levőkhöz.

Összefoglalás

Isten lényege a szeretet, amit az embereknek megmutatott és átadott az ő egyszülött Fia által.

Otthoni munka

Keressétek ki a Szentírásból Pál apostolnak a Korinthusbeliekhez írott levele 13. részét, olvassátok el és írjátok le a füzetbe a 13. rész 13. versét, valamint a János evangéliuma 3. részének 16. versét. Tanuljátok meg ezeket a szent ígéket.

Énektanulás: 222. Szívemet hozzád emelem, és benned bízom, Uram...

Imádság: Köszönjük, Istenünk,
Hogy itt voltál velünk.
Kérünk, édes Atyánk,
Vigyázz mindig reánk.

Az Úr imádsága.

Tóth Enikő
ref. vallástanár